

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ
24

YASAMA YILI
3

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

27 Kasım 2012 Salı

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

27 Kasım 2012 Salı

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
2013 yılı bütçesinin hazırlanmasında toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme yaklaşımının yeri hakkında	1:35

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:35
Ali İhsan ÖRÜCÜ (Maliye Bakanlığı Temsilcisi)	1:3, 4, 24:26, 29
Hülya GÜVEN (İzmir)	2, 3:4, 22
Murat GENÇ (Maliye Bakanlığı Temsilcisi)	5:8 10:11, 12, 13, 17, 28:29, 31, 34
Mustafa ŞAHİN (Komisyon Uzmanı)	7, 24, 26:27
Nurgül AKSOY (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Temsilcisi)	8, 24, 25:26, 31, 34
Hayriye Gülşah URAN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi)	8:9
Sebahat TUNCEL (İstanbul)	11:12,17:19, 20:23, 25,26, 29:30
Nurdan ŞANLI (Ankara)	13, 15
Naim ÇOBAN (TBMM Strateji Geliştirme	14:17, 20:23

Başkanı)		
Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY	(Mardin)	19
Pınar ÖZEL (Kalkınma Bakanlığı Temsilcisi)		27:28, 31
Taşkın BABAOĞLAN (Kalkınma Bakanlığı Temsilcisi)		32:34

Açılma Saati: 15.20
Kapanma Saati: 17.08

27 Kasım 2012 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 15.20
BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

_____0_____

BAŞKAN – Saygıdeğer Komisyon üyelerimiz, çok değerli bürokratlarımız, uzmanlarımız, Medisimizin televizyon kanalındaki arkadaşlarımız ve Komisyon çalışmalarında bize yardımcı olan Komisyon görevlilerimiz; Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme konulu Alt Komisyonumuzun 4'üncü toplantısını açıyorum. Hepiniz hoş geldiniz.

Bugün, dinleyeceğimiz çok değerli bürokratlarımız, uzmanlarımız var. Öncelikle sırasıyla gidiyorum ki, bir değişiklik isterseniz bunu şimdiden uzmanlar olarak bize bildirin diye. İlk önce, Sayın Ali İhsan Örücü'yü dinleyelim diyorum. Maliye Bakanlığı İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı Strateji Grup Müdürü. İkinci olarak Sayın Murat Genç'i dinleyelim, Maliye Bakanlığından Eğitim Hizmetleri Dairesi Maliye Uzmanı. Bir uzman konuğumuz daha var, Sayın Hayriye Gülşah Uran, kendisi Maliye Bakanlığından Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Maliye Uzmanı ama bana herhangi bir konuşma talebinin olmadığı söylendi, galiba öyle gerekiyorsa sizle de sohbetimizi yaparız. Son olarak da Sayın Naim Çoban, Türkiye Büyük Millet Medisi Strateji Geliştirme Başkanımız, onu dinleyeceğiz. Bir de tabii bu Komisyonda daimi olarak bizle bulunan uzmanlarımız var, ben tekrar size hatırlatmak istiyorum. Sayın Mustafa Şahin, Kanunlar Kararlar Başkanlığından, Türkiye Büyük Millet Medisini. Sayın Nurgül Aksoy, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı KSGM Uzmanımız, Sayın Pınar Özel, Kalkınma Bakanlığı Planlama Uzmanımız ve Sayın Taşkın Babaoğlu, Kalkınma Bakanlığı Planlama Uzmanımız.

Sunumlar yapılırken ya da soru cevap kısmında uzmanlarımızın da katkısını isteyebiliriz üyeler olarak. İnteraktif bir çalışma yapalım diyorum ben. Eğer uygun görürseniz ilk sözü vereceğim Sayın Ali İhsan Örücü'yü birlikte dinleyelim.

Buyurunuz.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – Sayın Komisyon Başkanı ve değerli üyeleri ve değerli arkadaşlar, çalışma arkadaşlarım; 2013 yılı bütçesinin hazırlanmasında toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme yaklaşımının yeri konulu sunumumuzu gerçekleştireceğiz. Ben, kısaca toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme yaklaşımı kavramı hakkında bilgi vermek istiyorum öncelikle. Daha sonra pratik uygulaması, yakın zamanda yaşadığımız yasalaşan pratik uygulaması 6111 sayılı Kanun'u toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme perspektifinden değerlendirdiğimizde pratik

uygulamasının ne olduğunu görüyoruz. Ondan bahsedeceğim, daha sonra da 2013 bütçeleme sürecinde toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme yaklaşımıyla ilgili bilgi vermek üzere sözü Maliye Bakanlığından arkadaşım Murat Genç'e bırakacağım.

Cinsiyete duyarlı bütçeleme kavramı; cinsiyete eşitliğine ve kadınların güçlendirilmesine yönelik politikaların, politika belirleme faaliyetinin özünü oluşturan bütçeleme ve planlama alanlarının merkezine taşınmasını amaçlayan bir stratejidir. İlk olarak 80'li yılların ortalarında uygulanmaya başlamış ve günümüzde birçok ülkede farklı usullerle kullanılmakta olan bir bütçeleme stratejisidir. Bunun temel mantığı, devletin mali araçlarını ve özellikle bütçesini kullanarak toplumda kadının daha fazla söz sahibi olmasını ve cinsiyet ayrımcılığının önlenmesini teşvik etmektir. Cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımı, bütçe politikalarının cinsiyete göre farklılık göstermesi anlamına gelmemektedir. Bu, toplumda var olan cinsiyet ayrımına vurgu yaparak kadınların sahip olduğu dezavantajların gerekli teşvik ve desteklemeler ile giderilmesi amacıyla dayanmaktadır. Bu bağlamda, cinsiyete duyarlı bütçeler sosyal yaşamda gözlenen cinsiyet ayrımcılığını gidermede bir araç olarak kullanılmakta ve toplumsal alanda kadının statüsünün geliştirilmesine yönelik politikaların hayata geçirilmesine katkı sağlamaktadır.

Tarihsel gelişim, bizim çok bir tanıtım yapmak istediğimiz açısından hani, tarihsel gelişime çok detaylı girmek istemiyorum ama başlangıcı ...

BAŞKAN – Hoş, girmeyin. Tarihsel gelişime mümkünse hiç girmeyelim. Evet, evet genel anlamda Maliye Bakanlığının bütçe hazırlarken bildiğiniz üzere, tekniklerle toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme arasındaki ilişkiden bahsederseniz... Soru cevap kısmı çünkü daha verimli oluyor, öyle edelim.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – Tamam. O zaman ben, bu tarihte, işte önemli olan bir Pekin'de düzenlenen 4' üncü Dünya Kadın Konferansı var.

BAŞKAN – O süreçleri zaten ...

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – Bizde, 6111 sayılı Kanun'da yer alan...

BAŞKAN – Bir dakika, buyurun Hocam.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Bizde ne zaman başladı?

BAŞKAN – Tabii, mesela siz kendi sunumunuzun içerisinde Türkiye sürecinden bahsederseniz, tarihsel süreç, bu anlamlı olur.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – Şimdi, bizde en yakın, tabii biz de 80'lerin ortasında başlamış bu. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi'nin Katılımının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Bakanlar Kurulu kararıyla kabul edilmesiyle. En son misyon, kadın erkek eşitliğinin sağlanması toplumsal yaşamın tüm alanlarında, kadınların konumlarının güçlendirilmesi ve kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi için

politikalar üretmek, strateji geliştirmek, tüm paydaşlarla iş birliği yapmak ve koordinasyonu sağlamak misyonuyla faaliyet gösteren Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, cinsiyetler arası eşitlik ayrımını çok geniş bir boyutla ele almaktadır. Ama bizim, Maliye Bakanlığı açısından en yakın ve pratik uygulama -benim inceleyeceğim- 6111 sayılı Kanun'daki düzenlemeler. Cinsiyete duyarlı bütçeleme illa bir nakit aktarımı şeklinde olmak zorunda değil. Bu, mesela kadınlar arasındaki eşitsizliği giderme şeklinde bile olabilir. 6111 sayılı Kanun'da devlet bursuyla yurt dışına giden memurların eşlerine -memurlar ücretsiz izin alabilirken işçiler alamıyor- mesela bu, 6111 sayılı Kanun'la güvenlik altına alınmıştır. Bu tarz eşitsizlikler de giderilmektedir, bu da bence cinsiyete duyarlı bütçeleme yaklaşımı perspektifinde değerlendirilmesi gereken bir konudur.

6111 sayılı Kanun'da yapılan ilk düzenleme kadın işçi çalıştıran işverenlere teşvik. Burada, şartlar sağlandığı takdirde, önceki altı ay başka yerde çalışmamış olmak gibi şartlar sağlandığı takdirde, sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarı, işe alındıkları tarihten itibaren işsizlik sigortası fonundan karşılanması kanunlaştırılmıştır. Erken doğum yapan kadın işçinin izin hakkının yanmasından dolayı diğer kadınlara karşı -bu da bir diğer kadınlar arasındaki eşitsizliği gidermek amaçlı- onlara da bu izni doğumdan sonra kullanması imkânı getirilmiştir. Doğum yapacak veya yapan kadının, memurun, gece nöbeti yani çocuk doğduktan sonra bir yaşına gelinceye kadar gece nöbeti verilmeyeceği, belki viodani olarak kamu kurumlarında veya işletmelerde viodani olarak bir yaşına gelinceye kadar gece nöbeti verilmiyor olabilir ama bunu kanunla güvence altına almanın doğru olduğunu düşünüyoruz ve bu da kanunla güvence altına alınmıştır, 6111 sayılı Kanun'da. Süt izni genişletilmiş ve sigorta prim teşviklerinden aynı sigorta için yararlanması imkânı getirilmiş ve işleri sürekli ve kazanç getirici nitelikte yapan kadınların sigortalı olması için özellikle el emeğine dayalı ürünleri üreten ve satan kadınların daha az prim ödeyerek sigortalı olmaları sağlanmış, aynı zamanda bu faaliyetlerin kayıt altına alınmasıyla devletin gelir kaybının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Ve son olarak, ilk bahsettiğim memurlara tanınan hakkın genişletilerek kamu kurumlarında İş Kanuna tabi olarak çalışanların ücretsiz izinleri düzenlenmiştir. Bu, cinsiyete dayalı bütçeleme yaklaşımının bence pratik bir uygulamasıdır. Bütçe kısmıyla ilgili ben sözü: Devlet Bütçe Genel Müdürlüğünden katılan arkadaşımız Murat Genç'e vermek istiyorum, Sayın Başkanımız uygun görürse.

BAŞKAN – Buraya kadar olan kısımda Hocam, katkı sağlamak isterseniz buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Benim bir sormak istediğim, bu işyeri... Teşekkür ederiz, verdiğiniz bilgiler için öncelikle, gerçekten ilginç. Ben, yalnız öğrenmek istediğim burada işlerin sürekli ve kazanç getirici nitelikte yapan kadınların sigortalı olması, yani tamamlandı mı o süreç, bitti mi onu merak etmişim. Ya, öyle bir düşünce var ama uygulama başladı mı, başladıysa ne şekilde başladı? Yani çünkü on beş gün çalışıp, on beş günlük primi kendisi ve on beş günlüğü devlet ödeyecek şeklinde bir görüş vardı ya da bildiri, o şekilde mi, onu merak ettim. Bir de bu, kadın işçi çalıştıran işverenlere teşvik 6111 sayılı Kanun çerçevesinde herhâlde, hangi yıl başladı, bu konuda bilgilendirirseniz sevinirim.

Teşekkür ederim.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – İlk olarak bu işleri sürekli kazanç ve getiri için nitelikte yapılan kadınların sigortalı olmasını, ben, İzmir’de yaşadığımız örnek olarak anlatabilirim bunu. Genel, tabii istatistiğini bilmiyorum ama SGK’da Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından bir sıkıntı yaşandı bu konuda, on beş günü nasıl vergileyecekleri ve çalıştıklarını belgeleyecekleri konusunda. Biz, Gelir İdaresi Başkanlığı olarak ona dair bir mukteza verdik kişi bazında, her kişiye ayrı bir özelge vererek Sosyal Güvenlik Kurumunun bir sıkıntısını aştık. Uygulamayı onlar yapıyor, uygulamanın sonuçlarını açıkçası onlardan almak daha sağlıklı olacağını düşünüyorum. Uygulayanlar onlar ama Maliye Bakanlığı olarak bize düşen kısmı bunun belgelenmesi ve ispatlanmasıydı. O kısmı da biz, başvuran hanımlarımıza gerekli şeyi yaptık, özelgeyi vererek bizden tarafa olan sıkıntılarını çözdük ve süreç yaşandığı için bu sıkıntı yaşandı çünkü hiç süreç olmasa bu sıkıntıyı yaşamazlardı, demek ki böyle bir süreç başladı SGK tarafından ama onlar ne aşamada onu bilmiyorum. Bizim tarafımızdan herhangi bir problemleri kalmadı. Tam yanıtlayabildim mi?

BAŞKAN – Evet, SGK’ya o zaman soracağız.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Çünkü SGK birimi ilgileniyor, bizim tarafımızda yaşanan problemi biz çözdük.

BAŞKAN – O zaman Sosyal Güvenlik Kurumundan da bir dinleme ihtiyacı not ediyorum ben buraya.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Çünkü, onun için de ayrı bir bütçe oluşturmak gerekiyor, bu tarz ev işçileri de var çünkü sadece hani, el işi satanlar değil ama evde çalışan asıl sorun da yani onlarda oluyor sanırım.

BAŞKAN – Şimdi, sizin bu konuda yayınlanmış bir makaleniz var –elinize sağlık, çok güzel, biz bundan çok istifade ettik- o anlamda bunun içinde özellikle bu şartlı nakit transferi ilgilendim çünkü Avrupa Konseyi de bir raporlama yaptığında kendi üye ülkeleri içinde 12 tanesinin bunu uyguladığını ve Türkiye’de toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme yaptığını söylüyor. Bunu da sınırlı yaptığını ve örnek olarak da şartlı nakit transferini veriyor. Şimdi, şartlı nakit transferi dediğimiz zaman bu çok somut bir uygulama olduğu için mesele çok daha iyi oturuyor. Bu yıl hazırlanan bütçede, bize bu tip verebileceğiniz somut örnekler var mı? Yani 6111 sayılı yasa kapsamında öngörölmüş değil de 2013 bütçesi yapılırken somut anlamda bu cinsiyete duyarlı bütçelemeye örnektir diyebileceğimiz birtakım kalemler oldu mu, birtakım çalışmalar oldu mu? Zannediyorum onu, biz, sizden dinleyeceğiz değil mi?

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – Onu, ben, Murat Bey’den evet.

BAŞKAN – Peki o zaman biz Sayın Murat Genç’i dinleyelim. Bu arada bu sorulmuş soruları da cevaplarsanız memnun olurum.

Buyurun.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, ilk önce bir cinsiyete duyarlı bir bütçeleme mi, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme mi? Bunun net bir ayrımını yapmamız gerekiyor çünkü cinsiyet kadın ve erkeğin biyolojik farklılıklarından ibaret bir tanım. Toplumsal cinsiyet ise kadın ve erkeğe toplum tarafından yüklenen sorumluluklara ilişkin. Bu yüzden biz toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme demeyi tercih ediyoruz. Bu, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleminin 2013 bütçesinde bir yansıması var mı? Efendim, bizim bütçe hazırlık sürecimizde kullandığımız bütçeleme sistemi, analitik bütçe sistemi. Doğal olarak toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleminin izlenmesine imkân veren bir sistem değil ama bununla birlikte, hâlihazırda program bütçe çalışmalarımız ve performans esaslı bütçeleme çalışmalarımız devam ediyor. Bunlara ilişkin bu hizmetleri yani doğrudan spesifik olarak kadınlara yönelik yürütülen hizmetlerin izlenebilmesine ilişkin program tanımlamaları yapmak üzereyiz. Bir rapor aşamasındayız, bu raporu üst yönetime sunduktan sonra sanıyorum kamuoyuyla paylaşılacak.

Bununla birlikte ben, yine de 2013 bütçesinde toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleminin bazı yansımalarından örnekler vermek istiyorum. Hepimizin bildiği gibi Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından ziyade –çünkü onlar bilinen örnekler- diğer bakanlıklar, kadına yönelik veya kız çocuklarına yönelik hizmetler yürütüyor mu? Bunları kısaca ifade edeceğim. Millî Eğitim Bakanlığı özelinde, 2009 yılında başlanmış kız çocuklarının ortaokullara taşınması projesi. Bu proje kapsamında bugüne kadar 69 bin tane kız çocuğumuzu okula taşıdık, 2012 yılında 165 milyon olan ödeneği, 2013 yılında 435 milyona çıkardık. Bu, taşınma projesinin peki nasıl bir katkısı oldu? Hemen rakam vererek somutlaştırmak istiyorum. 2009 yılında ortaöğretimde 1 milyon 937 bin olan kız çocuğu sayısı, 2012 yılında 2 milyon 290 bine yükselmiştir yani yaklaşık yüzde 16’lık bir artış sağlanmıştır bu proje sayesinde. Bununla birlikte yine Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen yaygın hizmetler var, yaygın hizmet eğitimleri. Bunlara ilişkin de rakamlar arz edeceğim. 2010-2011 yılında, genel kurslardan 1 milyon 702 bin tane kadın kursiyer yararlanmıştır. Mesleki ve teknik kurslardan 457 bin olmak üzere toplam 2 milyon 876 bin 463 tane kadın Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen yaygın eğitim hizmetleri merkezlerindeki verilen eğitimlerden faydalanmıştır. Mesleki eğitimlerden ise 31 bin kadın kursiyer faydalanmıştır. Bununla birlikte yine Kredi Yurtlar Kurumu tarafından yürütülen yurt hizmetlerinde kız öğrenciler önceliklidir. Yine, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından özürü ve kadın veya kız çocuklarına burs sağlanmaktadır,. Bununla birlikte yine, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülen bir hizmet var, kadın çiftçilerin eğitilmesi projesi. Yalnız, bunlar efendim, somut, rakamsal yani mali karşılıklar anlamında izlenmesi mümkün değil. Bunları, sadece eğer bir fonksiyon açıp izleyebilirsek ancak o zaman değerlendirebiliriz veya somut geri dönüşleri “feedback”leri alabiliriz. Yalnız, buna, bütçeleme sistemimiz izin vermiyor. Az önce rakamlarla arz etmeye çalıştığımı, rakamsal büyüklüklerini az çok tahmin edebiliyoruz ama bunun haricinde yürütülen hizmetler var ama

ne yazık ki kamu kurumları tarafından toplumsal cinsiyete dayalı bir istatistiki veri tutulmamakta ancak faaliyet raporlarında yani bu da Millî Eğitim Bakanlığı, işte Sosyal Güvenlik Kurumu gibi eğitim, istihdam, sosyal güvenlik alanlarında, sosyal yardım alanlarında faaliyet gösteren kamu kurumlarının yayınladıkları faaliyet raporlarından derleyebiliyoruz. Söyleyeceklerim bu kadar. Şartlı nakit transferi konusunda da arkadaşımız bu konuda uzmandır, eğer müsaade buyurursanız kendisi biraz bilgi arz edebilir efendim.

BAŞKAN – Şimdi, Murat Bey, “analitik bütçe uygulaması yaptığımız için” dediniz, doğru mu anlıyorum?

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Evet.

BAŞKAN – “Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme yapma tekniğini buna yansıtmıyoruz.” dediniz.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Evet, yansıtmıyoruz efendim.

BAŞKAN – Peki, nasıl bir bütçe tekniğine geçilirse bunu görmek, burada izlemek, buna dayalı hükümet politikalarının da bir yıl sonunda analizlerini yapmak mümkün olabilir?

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Efendim, bu toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme anlamında yurt dışı örneklerine baktığımızda en çok başarı gösteren ülke örnekleri İskandinavlar, İskandinav ülkeleri ve bunların dışında kalan birkaç ülke. Bu ülkelerdeki bütçeleme sistemi program bütçe. Program bütçede çünkü hizmetsel bazda program tanımlaması yapıldığı için bu cinsiyete duyarlı hizmetleri tam olarak tatbik edebiliriz ve bu anlamda da bizde program bütçeye geçiş süreci başlamıştır, bir komisyon kurulmuştur, rapor aşamasına gelindi. Bu rapor üst yönetime arz edildikten sonra da sanırım program bütçeye geçiş süreci hızlanacaktır.

BAŞKAN – Evet, şimdi o şeyi de soracaktım size, bu raporun hazırlanma süreci ne zaman tamamlanıyor?

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Rapor, hemen hemen hazır efendim. Yani nihai hali veriliyor, üst yönetime arz edilecek, üst yönetimin de eğer onayı olursa program bütçeye geçme çalışmaları hızlanacak.

BAŞKAN – O zaman Türkiye’nin yıllık bütçeleme hazırlama tekniğini değiştirmiş olacağız.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Teknik değişecek, hizmetsel bazda takip edebileceğiz ve aynı zamanda verilen ödenekten, eğer karşılığını alabiliyorsak yani mesela az önce arz ettim. Kız çocuklarının taşınması için verdiğimiz miktar, eğer bu okullaşma oranında artış sağlanamıyorsa, mesela bu anlamda değerlendirilebilirdi, ödenek artışına veya azalışına gidilebilirdi. Program bütçede bunun net olarak tatbikini, takibini yapabileceğiz efendim.

BAŞKAN – Evet, “Kamuoyuyla paylaşacağız.” dediniz. Bunu önce Maliye Bakanlığı, Hükûmete mi sunacak, nasıl olacak prosedür?

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – İlk önce Maliye Bakanlığı içinde nihai çalışmaya son hâli verilecek, tabii daha sonra Hükûmete arz edilecek, Hükûmetten de bu doğrultuda bir görüş çıkarsa program bütçeye geçme çalışmaları başlayacak efendim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Efendim, şartlı nakit transferi konusunda ayrıntılı bilgi...

BAŞKAN – Alacağım, bir soru olacak, bir katkı olacak herhâlde, sıcaklığına önce onu yapalım, sonra oraya geçelim.

Buyurun.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Sayın Başkanım, şimdi, efendim birkaç düzeltme yapma ihtiyacı hissettim, izniniz olursa o hususlara değinmek isterim. Şimdi, birinci husus şudur: Analitik bütçe, bir bütçe sistemi değildir, analitik bütçe kod yapısıdır, bir kere o düzeltmeyi yapayım. Yani arkadaşın aktardığı “analitik bütçe sistemi” diye bir sistem yok. Analitik bütçe kod yapısı var, bu kod yapısı çerçevesinde ödenekler, fonksiyonel, ekonomik, kurumsal, finansman tipi sınıflandırma çerçevesinde kodlaştırılıyor. Bütçe sistemiyle analitik bütçe kod yapısının ilgisi yok, birinci husus bu. Bizim bütçe sistemimiz, performans esaslı bütçe sistemi, bir defa terminoloji açısından bu düzeltme zorunlu. Program bütçe denilince, zaten bizim 2003 yılında geride bıraktığımız sistem program bütçe sistemiydi. Ancak, program bütçe sistemi maalesef 73 yılında bir bütçe reformuyla bünyemize kazandırıldı ancak içeriği uygulamada istenildiği ölçüde hayata geçirilemedi yani buradaki hassasiyet de şu: Politika amaç ve hedeflerinin ödeneklerle birlikte müzakere edildiği, Parlamentoda kanunlaştığı ve denetime konu olduğu izleyen yıllar. Bu gerçekleşemedi, adı program bütçe sistemi kaldı, kendisi klasik bütçe sistemi devam etti ve dolayısıyla idare bazlı ve girdi bazlı sistemde sonuçlar, çıktılar performans ölçütleri ışığında etkinlik, verimlilik değerlendirmesi ışığında müzakere edilemedi. Zaten reformun çıkış noktası buydu 2003’te. Dolayısıyla, şimdi, kuşkusuz bizim burada toplumsal cinsiyet perspektifinin dâhil edilmesi öngörülen yer, performans esaslı bütçe sistemi, bizim bütçe sistemimiz. Literatürde zaten performans esaslı bütçe sistemine cinsiyete duyarlı bütçe yaklaşımı çerçevesinde nasıl bir entegrasyon sağlanacağına ilişkin bir dizi çalışma var. Bunların en meşhuru: “Avustralyalı Rhonda Sharp’ın performance oriented budgeting” sistemi yani onu da ben ilgililere verebilirim. Dolayısıyla, terminoloji ve metodolojik yönelişleri doğru, yerinde tartışırsak daha sağlıklı bir yol alma gerçekleştirilmiş olur. Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Şimdi, kafa karışıklığına da sebebiyet vermemek açısından, bütçe yaparken dünyada kaç teknik var, Türkiye hangisini uyguluyor ve hangisine geçme niyetiyle bir çalışma yapıyor? Bunu, bence bir açıklığa kavuşturalım, ondan sonra devam edelim.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ - Efendim, düzeltmek isteğim bir husus var. Ben, analitik bütçe sistemine bir sistem yaklaşımıyla bakmadım, performans esaslı bütçeleme

sistemi var. Yalnız performans programları hazırlanmadığı için bunların takibi mümkün değil, değerlendirilmesini ne yazık ki yapamıyoruz çünkü tam olarak performans programlarının hazırlanması oturtulamadı, bir kültür hâline getirilemedi. Analitik bütçe sisteminden bir kod yapısı olarak bahsederken, bu kod yapısında cinsiyete duyarlı yürütülen hizmetlerin takibinin mümkün olmadığından bahsetmiştim. Yani bahsetmek istediğim esas husus buydu.

BAŞKAN – Evet.

Buyurun, önce tanıtın demin, Mustafa Bey sizi de kayda geçmedik çünkü bunlar yarın bir gün deşifre olurken sıkıntı olur. Prensip olarak usul hakkında, söz isteyen, lütfen bassın, önce kendini tanıtın ki kayıtlara geçsin, sözü bitince de lütfen kapatsın mikrofonunu diğer sesle karışmasın.

Buyurun.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURGÜL AKSOY – Efendim, ben, soru sorabiliyorum değil mi efendim? Soru soracağım da...

BAŞKAN – Bu konuyu açmaya yönelik ise tabii.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURGÜL AKSOY – Evet, ben Nurgül Aksoy, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünde görev yapıyorum. “Bu, bütçede yer alan kadınlara yönelik faaliyetleri takip etmek mümkün değil.” denildi. Ben orada şunu merak ediyorum, bu analitik bütçe sınıflandırılmasında, fonksiyonel sınıflandırma bazında bir fonksiyon belirleyerek bunu takip etme şansımız yok mu? Onu merak ettim.

BAŞKAN – Şimdi, siz sunumunuza geçeceksiniz herhâlde değil mi? Siz açıklayacaksınız bundan sonrasını?

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ HAYRİYE GÜLŞAH URAN – Yok, soruya cevap...

BAŞKAN – Yok, bence şimdi, söz hakkını devralın, konuşmanızı yapın, soruyu da cevaplayın.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ HAYRİYE GÜLŞAH URAN – Tamam.

BAŞKAN – Teşekkür ederim. Kendinizi tanıtıyorsunuz, Hayriye Hanım.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ HAYRİYE GÜLŞAH URAN – Hayriye Gülşah Uran, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünden katılıyorum, Maliye uzmanıyım.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri ve sayın bürokratlar; şartlı nakit transferi, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme için önemli bir konu. 2001 yılında Dünya Bankası aracılığıyla başlatılan bir projeydi. 2003 yılından itibaren de kademeli olarak Türkiye genelinde yaygınlaştırıldı. Nüfusun en yoksul yüzde 6'lık kesiminin eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanabilmesi amacıyla aylık olarak belirli miktarlarda bir ödeme yapılıyor. Bu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmaya Teşvik Fonu aracılığıyla gerçekleştiriliyor bu ödemeler. Bu kapsamda kadının aile ve toplum içindeki konumunun güçlendirilmesi amacıyla ödemeler doğrudan kadınlara yani annelere veriliyor.

Şartlı nakit transferi, sağlık transferi ve eğitim transferi olarak iki grupta inceleniyor. Özellikle kız çocuklarının okullaşma oranlarının artırılması için erkek çocuklara verilen miktardan daha yüksek bir miktarda ödeme yapılıyor. Ayrıca, sağlık transferleri kapsamında da 0-6 yaş arası çocukların düzenli sağlık kontrolüne götürülmeleri amacıyla bir sağlık yardımı yapılıyor, aynı zamanda gebe olan kadınların doğumlarını hastanede gerçekleştirmelerini sağlamak üzere ayrıca bir para veriliyor. Aynı şekilde doğum yaptıktan sonra da hem doğumdan önce hem de doğumdan sonra iki kereye mahsus olmak üzere yine düzenli bir sağlık kontrolü yaptırılması şartıyla bu ödemeler gerçekleştiriliyor. 2012 yıl sonu itibarıyla bizim toplamda 2 milyon 832 bin kişinin şartlı nakit transferlerinden yararlanacağını tahmin ediyoruz. 2013 yılı için de bir tahmin oluşturduk, 3 milyon kişiye çıkmasını öngörüyoruz 2013 yılı için. Şartlı nakit transferleri gibi 2012 yılında uygulamaya başlanan bir proje var.

Eşi vefat eden kadınlara yönelik düzenli sosyal yardım programı, bu da yine Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmaya Teşvik Fonu kanalıyla yürütülüyor. Hedef kitlesi de 3294 sayılı Kanun kapsamında olan, eşi vefat etmiş kadınlar yani herhangi bir sosyal güvencesi olmayan, muhtaç durumda yoksul olan, aynı zamanda eşi vefat etmiş olan kadınlara yönelik bir proje. Burada da eğer müteveli heyeti tarafından yardımdan yararlanılmasına karar veriliyorsa kadının muhtaçlık süresince her ay 250 lira ödeme yapılıyor. Bu kapsamda şubat ayı itibarıyla başvurular alınmaya başlandı. Kasım ayı itibarıyla başvuru sayısı, şu anda 348 bin 658 kişi ve başvurulardan 234 bin 535 kişinin başvurusu kabul edildi ve kendilerine aylık 250 lira olmak üzere bir para bağlandı. Özellikle, fonksiyonel bazda, bizim kadına yönelik hizmetleri takip edebildiğimiz bakanlığımız Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı çünkü dezavantajlı gruplara yönelik bir sosyal politika geliştirmekle görevli olduğu için hem çocuk hem yaşlılar hem engelliler hem de kadınlar için ayrı fonksiyonlar itibarıyla biz izleyebiliyoruz Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinin. Bu kapsamda yine, 2012 yılında yürürlüğe giren, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında da yine ayrıca fonksiyonel bazda, tertiplerimizi açtık ve ödeneklerimizi bu şekilde belirledik. Bu sayede biz, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesinde hem kadına hem engelliye hem çocuğa yapılan harcamaların yıl sonu itibarıyla sonuçlarını değerlendirebilmesini sağlayabiliyoruz.

Yeni bir uygulama olarak 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddet mağduru kadınlar için hem mülki amir hem de istem üzerine veya resen tedbir kararları alınabilmekte. Bu tedbir kararları yeni olarak uygulanacak bu Kanunla birlikte. Kreş yardımı öngörülüyor, barınma tedbiri öngörülüyor, sağlık yardımı verilecek, özellikle şiddet mağdurlarının yanı sıra, şiddet eylemini gösteren kişilerin de rehabilitasyon ve tedavisinin sağlanması için yine kanunda düzenlemeler mevcut. Bu öngörülerle biz 2013 yılı bütçesinde bu Kanun kapsamında yapılacak harcamalar için özellikle tertipleri belirledik, bu yönde yapılan çalışmalarla harcamaları takip edeceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Katkı sağlamak, soru sormak isteyen varsa söz vereceğim...

Peki, ben Maliye Bakanlığı uzmanlarımıza şöyle bir şey sormak istiyorum, konuyu daha iyi anlayabilmek açısından. Şimdi, bütçede, şu anda ekranlarımıza da yansıdığı gibi dört aşamalı bir süreç var. Parlamentonun, Parlamentodaki milletvekillerinin -yani çalışan uzmanların değil de parlamenterlerin- bu dört aşamadan hangisinde daha yoğun, daha aktif katkısı olabileceğini düşünüyorsunuz yani kanunlaşma kısmı diyeceksiniz siz şimdi, ben biliyorum ama o, zaten kanun hazırlanıp komisyonlara daha doğrusu Plan Bütçe Komisyonuna gelip orada tartışılıyor, Genel Kurula iniyor. Bizler de bu anlamda oylarımızla takdir hakkımızı kullanıyoruz. Bunun dışında, mesela planlama ve hazırlama aşamasında Parlamento, Genel Kurul olarak yahut da herhangi bir komisyon olarak ağırlıklı bir etkisi olabilir mi, bir çalışması olabilir mi, bir tavsiyesi olabilir mi, böyle bir şey tekniken mümkün mü?

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Efendim, farkındalığın artırılması veya bütçeyi hazırlayanların ve diğer kamu idarelerinin bilinçlerinde yer edinmesi bakımından tabii ki Parlamentonun her zaman bu süreçte katkı sağlayabilecek bir durumu vardır ve katkısı sağlayabilecek durumdadır. Bu aşamaların dördünde de parlamentolar etkin bir rol oynayabilir yani siz sayın vekillerimiz. Gerek hazırlama aşamasındaki, bence bu sürecin en önemlisi planlama ve hazırlama aşamasıdır çünkü bilincin oluşturulması ve bu bilincin hazırlanan bütçelere yerleştirilmesi anlamında bu sürecin en önemli ayağı bence birinci aşama planlama ve hazırlama aşamasıdır. Diğer süreçler de zaten, takdir edilen ödeneğin verilen amaçlara uygun olarak kullanılıp kullanılmadığı veya değerlendirilmesi aşaması da tabii bu anlamda değerlendirilebilir. Özetle, bu sürecin her bir aşamasında Parlamentomuzun üstleneceği rol vardır ve bence en önemlisi de bu anlamda bir farkındalığın oluşturulması. Sizin şahsınızda da komisyonumuza teşekkür etmek istiyorum çünkü bu komisyon, kendi bakanlığının nezdinde bir bilinç oluşturmaya başladı ve bu bizi zorluyor, bu anlamda bir şeyler yapmaya, bir şeyler üretmeye zorluyor. Bu anlamda da teşekkürlerimi arz ederim efendim.

BAŞKAN – Biz teşekkür ediyoruz. Tabii, konunun Türkiye’de çok yeni bir konu olduğunu biliyoruz, hepimize bu alanda sorumluluk düştüğünü biliyoruz. Bu sorumluluk alanlarını doğru anlarsak hem birbirimizin görev, yetki sorumluluk alanlarına çok girmeden ama kendi alanımızda da üzerimize düşen görevi tam yaparak, bence bu meseleye hem Türkiye’nin hem de ilgili bürokratların ve siyasilere daha çabuk anlayıp harekete geçmesini sağlayacağız diye düşünüyorum. Zaten planlama ve hazırlama aşamasında eğer Parlamentonun önerileriyle ya da bir önceki yıl bütçe uygulamalarının yorumlanmasına dair belki, bir aktif katılımıyla Maliye Bakanlığını, bir sonraki yılın bütçesinin hazırlanmasında acaba böyle bir etkisi, o bakış açısını oraya yansıtması, bunun takipçisi olduğunu çok ciddi olarak göstermesi mümkün olabilir. Kanunlaşma aşaması zaten bizim asli görevimiz, uygulama ve denetim aşaması da asli görevimiz. Zaten Parlamentoların iki temel görevi var: Bir yasa yapıyor, bir yürütmeyi denetliyor.

Bir de galiba burada değerlendirme konusunda yani... Yıl bitti, bir önceki yılın bütçesinde böyle bir sınırlı da olsa diyelim bakış açısı var, bir uygulama yapıldı. Peki bu uygulama değdi mi değmedi mi yani hem toplumsal karşılığı ne oldu hem de bir fayda maliyet analizi ne oldu yani biz buraya bu kadar kaynak ayırdık, bu kadar insan ayırdık, bu kadar zaman ayırdık bir şey yaptık. Peki, bu değdi mi, değmedi mi? Ya da bir sonraki bütçede bunu nasıl revize etmeliyiz gibi çalışmalarını nasıl bir ekibin yapması uygun? Aynı soruyu, bizim Meclis bütçe uzmanlarımıza da soracağım, şimdiden hazırlansınlar. Evet, yani buna ne diyorsunuz siz, nasıl bir işbirliği, nasıl bir çalışma ortamı, ne yapmamız lazım?

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Biz de soru sararsak, toplu cevap da verebilir zaman içerisinde...

BAŞKAN – Tamam, buyurun.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Ben, tabii teşekkür ediyorum, geç geldim ama arkadaşımızı dinlerken...

Şöyle bir algı var: Hani, başından beri bakanlıklar falan dinlenince de, hani cinsiyete duyarlı bütçeleme tartışması yürütüldüğünde hep bakanlıklar, kadınlara dair yaptığı işleri anlatıyor. Yani işte, sizin de ifade ettiğiniz gibi ayda 250 liralık şartlı nakit transferi yapıyoruz. İşte, kadınların yaşamda güçlendirilmesi... Hatta, bir yerde şey kullandınız, ben bunu bir soru olarak da sormak istiyorum. Dezavantajlı grupların bütçelerini şey yapıyoruz ve kadınları bu dezavantajlı gruplardan birisi sayıyorsunuz, kurumsal olarak incelerken değil mi yani, dil olarak biz, hep bundan itiraz ettiğimiz için kadınlar dezavantajlı grup değil ama siz engelliler, yaşlılar ve kadınlar diye şey ifade ettiniz. Bu, ekonomik olarak ayrılan bir şey. Anladığım kadarıyla, kurumsal olarak da kadınlar, her ne kadar söylemde artık bu Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun öyle bir faydası oldu, artık kadınlar dezavantajlı grupta değil desek de ama planlamalar buna göre yapılıyor gibi.

Bir, bu cinsiyete duyarlı bütçeleme şöyle bir şey değil, yani kadınlar için yapılan bir şey değil. Bütün bütçenin yani işte planlama ve hazırlama aşaması, kanunlaşması, uygulaması, denetim ve değerlendirilmesi boyutunun hepsinde, bütün bütçede yani yaşamın tüm alanındaki kadınların ne kadar faydalandığı... Mesela spor alanlarına ilişkin –atıyorum yani- gidip bir futbol sahası mı yapıyorsunuz, yoksa işte o parayı aynı zamanda kadınların da sosyal aktivite yapacağı bir şey mi yapıyorsunuz? Ya da işte diyelim ki bir örneğin dernekler meselesi çok şey olduğu için, dernek açıyorlar mesela, derneklerde erkekler gidip kahve gibi kullanıyor. İşte, okey oynuyorlar ama şimdi, mesela, çok eleştirince haftada bir de kadın günü yapıyorlar meselesi. Yani algı olarak söylüyorum, belki kaba örnekler ama genel olarak böyle bir yaklaşım olduğu ortada. Hani, kadın meselesi cinsiyete duyarlı bütçeleme falan tartışması yürütüldüğünde şöyle bir şey geliyor hemen. Artık, kadınlar için yaptığımız işleri sıralamaya başlıyoruz. Bizim yapmak istediğimiz şey bu değil yani bu komisyon, bir, yapılanın... Bu konuda arkadaşımız söyledi, “Bir farkındalık yaratması açısından önemli” ama bundan sonra bunlar, dikkate

alınarak yapılmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Şimdiye kadar, mesela Maliye Bakanlığı böyle bir çalışma yürüttü mü yani bütün bütçelemeyi yaparken, kadınlara dair şeyi değil, hani, bütün bütçelemeyi yaparken? Buradan, örneğin, işte İstanbul'da yaşayan kadınlar bundan nasıl etkilenecek, gençler nasıl etkilenecek, çocuklar nasıl etkilenecek, LGBT bireyleri nasıl etkilenecek, ne bileyim yaşlılar nasıl etkilenecek, engelliler nasıl etkilenecek gibi bir şey algısı var mı? Yoksa, daha çok işte zayıf, yazık yani öyle daha çok dezavantajlı deyince... Hani, onları toplumda şey yapalım yani daha çok yardım yaparken de öyle yapıyoruz mesela, yardım yapıyoruz çünkü onlar zavallılar, toplumda şey yapmıyorlar. Hani, böyle ifade etmiyoruz ama yardımın şeyi bu, yaşamını devam ettirmek açısından sürekliliği yok. Oysa, bunu, hani düzenli bir hâle getirme konusunda şey var. Böylesi bir çalışma var mı? Yoksa, mesela diyelim ki... Bir de bir şey daha sormak istiyorum. Burada ortaya çıkacak raporla birlikte sizce, böyle bir etkisi olur mu -bundan sonra arkadaşımızın söylediği şeyi- hani bir farkındalık yaratıyor, gerçekten, mesela, Maliye Bakanlığı burada... Örneğin, biz komisyon raporu olarak şunu çıkarttık: Türkiye'de bütçeleme döneminde cinsiyete duyarlı bütçeleme yapılacaktır, yapılmasını öneriyoruz. Sonuçta burası şey değil yani böyle bir tavsiyede bulunduk diyelim. "Bu ne kadar etkiler?" diye düşünüyorum yani direkt bu alanda çalıştığınız için. "Bu gerçekten bir baskı unsuru olur mu yoksa yine sadece kadınlara ayrılan payı artırmak ya da kadınların yaşamında daha şey olmasına yönelik yaptırımlar mı olur?" diye de merak ediyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Efendim, ilk önce bu "dezavantajlı gruplar" tanımı bizim Bakanlığımıza ait bir tanım değildir, kalkınma planlarında yer alan bir tanımdır ve içeriğinde de kadınlar, özürli, yaşlı ve çocukları saymaktadır. Bu düzeltmeyi yapma ihtiyacı hissettim.

Biz bütçe hazırlarken "gender-neutral" hazırlıyoruz yani "cinsiyet körlüğü" anlamında yani hiçbir cinsiyeti veya dezavantajlı grubu esas almadan, bazı spesifik örnekler hariç olmak üzere toplumsal cinsiyete kör bir bütçe hazırlıyoruz yani herkesin eşit oranda etkileneceğini düşünerek bütçe hazırlıyoruz.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Sanırım o körlükte problem var, kör olunca zaten kadınlara hep kör ya. Biz o körlüğün bir yanını kadınların lehine açabilir miyiz acaba?

BAŞKAN – Bence bütün bu çalışmalar, çabalar, bütün bu katkılar da bunun için zaten. Ama bu "dezavantajlı" lafını hakikaten, terminoloji olarak Türkiye de kaldırdı sivil toplumuyla, siyasileriyle. Eğer belli şeylere de yansdıysa bu toplantılar da vesile olsun, hep birlikte, usanmadan düzeltelim çünkü "dezavantajlı" dediğiniz zaman, yapamayan, diğer gruplarla... Hâlbuki kadın bu imkânları bulamadığı için bazı eşitsizliklere ya da ayrımcılıklara

uğruyor, doğal bir şeyden ötürü değil, o yüzden bu ayrımı mutlaka koymamız gerekiyor. Yaşlılar, çocuklar, engellilerle aynı grupta saymadan sadece fırsatların ya da eşitlik ortamlarının doğru sağlanamaması yüzünden bazı ayrımcılıklar yaşıyor. O anlamda bu dili de yavaş yavaş değiştiriyoruz, buna hep birlikte katkı sağlayacağız.

Nurdan Hanım, buyurun.

NURDAN ŞANLI (Ankara) – Ben de biraz önce Sayın Başkanın söylediği konuya ilaveten bir şey sormak istiyorum: Bu “bütçe sürecinde planlama ve hazırlama aşaması” diyoruz. Bu aşamada acaba kaç tane kadın çalışıyor? Kadınların bu aşamada daha fazla çalışması toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe hazırlamasında mutlaka katkısı ve farklılığı olacaktır diye düşünüyorum. Bunun hakkında bir bilgi alabilir miyim sizden?

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Efendim, şimdi tam sayı olarak bilemeyeceğim ama yarıya yakın kadın, erkek var yani bizde çalışan 180 tane uzman var Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünde ama en belirgin örnek bütçenin hazırlanmasında direktifleriyle bize yön veren Genel Müdür Yardımcımızın kadın olması. Yani bunu söyleyebilirim net olarak.

Bunun haricinde de...

NURDAN ŞANLI (Ankara) – Sonuçta Maliye Bakanlığından iyi haber geldi yani.

BAŞKAN – Şimdi, ben uzmanlarımızdan şöyle bir şey rica edeceğim usule dair: Tabii yeni bir konu, burada da neyle karşılaşacağınızı bilmeden geliyorsunuz, buradaki sorular da bilmediğiniz ya da henüz araştıramamış olduğunuz alanlar olabilir, bu Komisyona has şöyle bir usul getirebiliriz üyeler de onaylarsa, sorulan soruların açıkta kalmaması, cevapsız kalmaması için bilahare bunları bize lütfen sekreteryaya yazılı olarak gönderin. Yani “Maliye Bakanlığında şununla ilgili bir sayı, böyle bir uygulama var mı yok mu ya da bunu kim yapıyor?” gibi. Şu anda bilmiyorsanız da, aynı hani Genel Kurulda da oluyor ya “Ben buna yazılı cevap vereceğim.” şeklinde... En azından soruların hiçbirisi cevapsız kalmasın, biz onları sizden yazılı alırız, sekreterimize faksırsınız. Yarın bir gün çıkacak olan yayınlara ilave edelim, açıkta bir konu kalmasın.

Peki, şimdi Maliye Bakanlığından bu konuya dair ilave etmek istediğiniz bir şey var mı? Yoksa, geçeceğiz.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Katkımız bu kadar efendim.

BAŞKAN – Peki, ben çok teşekkür ediyorum değerli katkılarınız için.

Şimdi, biz Türkiye Büyük Millet Meclisi Strateji Geliştirme Başkanımız Sayın Naim Çoban’ı dinleyeceğiz, bu konuyu onunla biraz değereceğiz.

Buyurun.

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Sayın Başkanım, değerli komisyon üyeleri, değerli hazırun; sözlerime başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme sistemini teorik anlamda Maliye Bakanlığımızdan yetkili arkadaşlarımız açıkladı. Ben pratik uygulamaya ilişkin kurumumuz nezdinde, Genel Sekreterlik idari teşkilat olarak uygulamaya ilişkin bazı hususları kısaca arz etmek istiyorum.

Malumunuz olduğu üzere efendim, belirtildiği üzere de bu alanda tabii ki mesafe katedilmesi gerektiğini düşünüyoruz ve bir farkındalık oluşturulması, kurumlar nezdinde farkındalık oluşturulması gerektiğini vurgulamak istiyoruz. Nitekim, Komisyon olarak bu hususta bizden yazılı talepte bulunulması akabinde tüm harcama birimlerimizle, idari teşkilata bağlı tüm harcama birimlerimizle bu hususu paylaştık yani tüm başkanlarımıza ve geri dönüşlerde bu hususlarda olumlu geri bildirimler geldi yani bu açıdan ben bu toplantının kurumumuz nezdinde amacına ulaştığını düşünüyorum, bir toplumsal farkındalık oluştuğunu özellikle belirtmek isterim yani bir sonraki bütçe hazırlık sürecinde de bu hususun idari teşkilat olarak üst yönetimce de belirlenecek iç genelgelerle 2013-2014 bütçesine yansıtacağını özellikle de ifade etmek isterim.

Efendim, tabii ki toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçeleme sistemimiz maalesef yok. Ancak -Sayın Vekilimiz de biraz önce bahsetti- birtakım faaliyet projelerimizi kadınlarımıza yönelik, özürülere, engellilere yönelik birtakım faaliyet projeleri yapıyoruz, bütçeyle bu şekilde ilişkilendiriyoruz yani özellikle 2013 yılı bütçemizde birkaç hususu ben sizlerle paylaşmak istiyorum: Öncelikli olarak bu hususlardan bir tanesi efendim kadınlarımıza yönelik hijyenik sıhhi atık kutusu öngördük 2013 yılı içerisinde. Yine bir başka husus, kadın kuaför salonumuz, şu an var ama yeni hizmet binamızda malumunuz yapılıyor ve orada da özellikle bunun çok ihtiyaç olduğunu öngörerek “kadın kuaför salonu” proje içerisinde yer aldı.

Yine efendim, bu toplantıyla daha önce birtakım faaliyet başlıkları belirlenmişti ama bu toplantı öncesinde de İnsan Kaynakları Başkanlığımızla da görüştük, bu projelerde 2013 için programa dercedilmiş oldu; mesela, kadın temalı eğitim programları 2013 yılında yapmayı düşündüğümüz bu projelerden birkaç tanesini kısaca arz etmek istiyorum: Çalışan annenin sorunları, çalışan anne- çocuk ilişkisi bağlamında bir eğitim planlanıyor. İş hayatında kadının yeri, çalışan kadının hakları, Türkiye'nin aydın kadınları, kadına yönelik şiddet, iş yerinde mobbing, göğüs kanseri hakkında bilinçlendirme semineri etkinlikleri 2013 yılı içerisinde gerçekleştirilecek. Bu anlamda bütçeyle de ilişkilendirmesini yapmış olduk.

Bir başka husus efendim: Fiziki mekânların iyileştirilmesi, tabii ki doğrudan kadınlara yönelik değil ama en çok fiziki mekânların iyileştirilmesinden kadın personelimizin

faydalandığını varsayıyoruz. Fiziki mekânların iyileştirilmesi, özellikle milletvekillerimiz için yeni hizmet binasının yapılmasının akabinde oluşacak fiziki mekânların kadınlarımız ve diğer personelimiz için de olumlu bir hâle geleceğini vurgulamak isterim.

Bir başka husus efendim: Genel Sekreterlik idari teşkilat içerisinde daha önce uygulama yapılmıştı, bu genişletildi, hem ziyaretçilerimiz hem diğer gelen personel için emzirme odası oluşturuldu. Bu diğer kurumlarda da yapıldığı üzere 8 Mart Dünya Kadınlar Günü anlamında idari teşkilat özellikle bu dönem ve gelecek dönemde de yoğun programlar yapılacağını vurgulamak isterim.

Bir de efendim malumunuz Türkiye Büyük Millet Meclisi bağlı çalışan personelimiz özellikle kadın personelimizi çalışma hayatındaki teşviki ve kolaylaştırması anlamında kreş hizmetimiz var. Özellikle çalışan bayanlara, kadınlara öncelik verildiğini bu bağlamda belirtmek isterim.

Bir başka husus efendim pozitif ayrımcılık anlamında: Yönetici personel, yönetici pozisyonundaki kadın personel sayımızın arttığını, özellikle Strateji Geliştirme Başkanlığımızda 2 başkan yardımcımız var, 2 başkan yardımcımız da kadın personel, nitekim Başkan Yardımcısı Safiye Dünder Hanım ve diğer başkan yardımcısı ve diğer mali hizmetler uzmanı... 4 şefimiz var, 3 tanesi kadın personel. Strateji Geliştirme Başkanlığı 90 personelimizin 54'ü, yüzde 60'ı kadın, yüzde 36'sı erkek, bu anlamda da şanslı olduğumuzu ve pozitif uygulamanın Başkanlığımız nezdinde uygulandığını vurgulamak isterim efendim.

Faaliyet olarak efendim bütçeyle doğrudan ilişkilendirebildiğimiz hususlar bunlar. Özellikle bir sonraki yılın bütçesinde bu ve benzeri etkinliklerin, faaliyetlerin daha yoğun bir şekilde yapılması gerektiğini vurgulamak isterim.

NURDAN ŞANLI (Ankara) – Bu yeni yapılan binada en azından odalarımızda elimizi yıkayabileceğimiz bir lavabo düşünüldü mü acaba?

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Ben efendim teknik birimle görüşeyim daha sağlıklı size bilgi vereyim.

NURDAN ŞANLI (Ankara) – En azından onun yapılması yani bizi o anlamda bile rahatlatacaktır diye düşünüyorum.

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Yani, bildiğim kadarıyla sayın vekillerimiz için lavabo öngörülüyor, danışman ve sekreterimize ayrı bir oda, yaklaşık...

NURDAN ŞANLI (Ankara) – Söylendi ama ben çok net bilmiyorum olduğunu.

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Öngörüldüğünü düşünüyorum ama ben daha sonra teknik anlamda da sizi bilgilendireyim efendim.

NURDAN ŞANLI (Ankara) – Teşekkür ederim.

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Efendim, malumunuz bu çalışmalarla ilgili tabii ki -bu işin başındayız- çok yapılması gereken şeyler var. Sayın Vekilimin bahsettiği temel referans belgeler, Dokuzuncu Kalkınma Planı, orta vadeli plan, mali plan, bütçe hazırlık süreci, bunlar da tabii çok genel ifadeler yer almakta ama bunun biraz daha somutlaştırılması, kurumların da uygulamaya dönük işlerini kolaylaştırması çok yönlü bir çalışma yapılmasını acizane arz etmek isterim.

Tabii bütçeleme sürecinde biraz önce bir hususunuz vardı yani Meclisimizin hangi aşamada, Maliye Bakanlığı yetkilimizin belirttiği bütçe sürecini, Komisyonumuzun, sayın milletvekillerimizin her aşamada etkin olabileceğini ancak denetim aşamasında, değerlendirme aşamasında da mesela, Meclis adına mali denetimi Sayıştay yaptığı için Sayıştay denetçilerinde de bu anlamda bir farkındalık oluşturulmasının önemli olduğunu belirtmek isterim efendim.

Bir başka husus efendim: Tabii ki her kurumun strateji planları var malumunuz 5018 sayılı Kanun gereği her kurum... Meclisimizin de strateji planı hazırlandı. Strateji planı ve buna bağlı performans programı, analitik bütçeyle yani mutlaka biz stratejik plan performans programında bu toplumsal cinsiyete dayalı birtakım faaliyet projeleri mutlaka yer alabilir. Faaliyet raporları ile performans göstergeleri koyabiliriz, faaliyet raporlarında onu pekâlâ ölçebiliriz. Nihayetinde kesin hesap ve faaliyet raporlarımız Plan Bütçe ve Genel Kurulumuzun gündemine geliyor. Denetim aşamasında bu hususun üzerinde durulmasının kurumlar nezdinde, biz yöneticiler nezdinde bir farkındalık oluşturacağı, uygulamaya ilişkin sonraki yıllarda daha sistematik bir yaklaşım sergilenebileceğini ifade etmek isterim.

Bir başka husus da efendim: Acizane tabii ki bu anlamda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızın birçok faaliyet projesi vardır, kurulmuş olan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün belki farkındalık anlamında kurumsal olarak biz de ortak diğer kurumlarla ortak projeleri artırmak suretiyle bu alanda bir farkındalık oluşturulabileceği düşüncesindeyiz.

Bu alandaki en büyük farkındalığın da Komisyon tarafından... Yani biz yaklaşık bir haftalık süre içerisinde bir hafta öncesi ve sonrası itibarıyla yani ifade etmek gerekirse bizde çok büyük bir farkındalık oluştu, bundan sonraki süreçte çok daha farklı hususlar olacağını ve biz Genel Sekreterlik idari teşkilat olarak iç düzenlemelerle bu hususa vurgu yaptığımızı, genellikle birçok projelerde de özellikle özürülere yönelik, kadınlara yönelik projelerde de daha çok hususlara yer vereceğimizi belirtmek isteriz.

Teşekkür ederim. Sorularınız varsa cevaplayabilirim efendim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Tabii bütün bu çalışmaların aslında takibi ve bu teknik konularda da bilgilendirme açısından belki de Parlamento çatısı altında bir eşitlik uzmanı istihdamı ihtiyacı da böylece

değil mi Hocam çıkıyor, böyle bir yapı? Ama sevindirici yani bütçe bölümünde bu kadar kadının olması bir yerde kadın bakış açısının da meselelere yansıdığını gösteriyor.

Şimdi siz eğitim programlarından bahsettiniz, bizim de Komisyon olarak açıkçası bu konuda bir arama konferansları dediğim gibi Türkiye’de bu “gender” yani cinsiyetçi bütçeleme çok yeni olduğu için arama konferansları, workshoplar şeklinde birtakım planlarımız var. Mesela, şuna ne dersiniz? “Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme süreçlerinde Parlamentonun yeri diye” bir “workshop” ya da bir panel, tartışma ortamı, bir forum gibi bir şeyler yapılabilir. Belki orada bütün bakanlıkların konuyla ilgili uzmanlarının kendi bakanlıklarıyla ilgili yapılması gerekenler konusunda ve siyasetlerle birlikte sivil toplum da katılabilir. Bunu verimli bulur musunuz? Parlamentonun, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ev sahipliğinde bu komisyonun bir programı olarak?

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Cevap mı vereceğim efendim?

BAŞKAN – Evet. Yani eğitim programlarınız olduğu için onun için soruyorum size.

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Sayın Başkanım, kesinlikle faydalı olacağını düşünüyoruz. Özellikle Maliye Bakanlığımız, Kalkınma Bakanlığımız, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız ve diğer kurumların bütçe hazırlık birimleri, strateji geliştirme birimlerinin yer almasının bu alanda önemli farkındalık oluşturacağını, bir sonraki bütçe hazırlığına da temel teşkil edeceğini düşünüyoruz. Bu tür faaliyetlerin kesinlikle yapılmasının faydalı olduğunu mülahaza ediyoruz efendim.

BAŞKAN – Türkiye’de merkezi olmasa da yerel yönetimler bazında bu bakış açısıyla hazırlanmış ve uygulaması başarılı olan kurum biliyor musunuz? Bu, belediye olabilir, bir başka kurum olabilir, özel sektör olabilir. Geçen gün bu konuda özel sektörün de, önemli şirketlerin de çok değişik bütçeleme tekniklerine geçtiklerinden bahsettiler. Eğer Komisyon üyelerimiz de uygun görürse onları da davet edeceğiz biz, dinleyeceğiz büyük grupları. Sizin bu konuda bir bilginiz var mı? Maliye Bakanlığının veya sizlerin veya yurt içi örneklerde de, demin mesela İskandinav ülkelerinde çok başarılı bulduğunuzu söylediniz.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Efendim, bu konuyla ilgili çalışma yaparken yerel yönetimlerde uygulanmasına yönelik olarak bazı araştırmalar yapmıştım, burada Trabzon Belediyesi öne çıkıyor. Trabzon Belediyesinin bu anlamda yürüttüğü önemli çalışmalar var, bu değerlendirilebilir diye düşünüyorum. Bir de Sabancı Vakfının yürüttüğü çalışmalar var. Bu çalışmalar belki ışık tutabilir efendim.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sebahat Hanım.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Tabii bu meseleyle biz biraz ne kadar şey de olduğumuzu öğreniyoruz, Meclisimizin de genel olarak aslında ne kadar kadın-erkek eşitliği meselesinde farkındayız, sadece bütçeleme meselesinde değil. Bu konuyu tartıştıkça aslında Türkiye’de bir eşitlik bakanlığına ihtiyaç var yani bütün bu süreci gerçekten bütün bakanlıklarla birlikte eş güdümlü çalışacak. Sonuçta bizimki fırsat eşitliği komisyonu olduğu için bir şey yapabiliyoruz. Belki ileride bu konuda da bazı adımlar atılabilir. Sizin söylediğiniz konulara ilişkin tabii yani yaklaşım olarak da farklı. Kadın erkek eşitliği meselesi ya da toplumda kadının daha etkin nasıl olacağı meselesini değerlendirirken mesela ilk başta hemen kuaför salonundan bahsettiniz, kadınlar herhâlde daha çok fizik olarak yansıdığı için ya da hijyen hemen şeyi... İlk hijyeni söylediniz, sonra şeyi söylediniz, zaten vekilimiz de bir lavabo isteyince bu iş tamam oldu.

Merak ediyorum, bir, Mecliste kaç tane kadın personel var genel olarak, hani temizlik işinden mutfaktan tutalım bakanlıklarda çalışan şey var, bu konuda bir elinizde rakam var mı? Hemen şimdi olmak durumunda değil tabii.

İkincisi, bu kadınlar, mesela diyelim ki temizlik işinde çalışan kadınların yaşadığı sorunlar var mı? Bu konuda şikâyet edecekleri merci var mı? Bir disiplin meselesi ya da mutfakta çalışan ya da diyelim ki kuaförde çalışan öyle ifade edeyim. Çünkü biz burada daha çok konuşurken biraz daha uzmanlar üzerinden ya da bakanlıkta çalışan kadınlar üzerinden ifade ediyoruz, bunların yaşadığı sorunlar, zorluklar konusunda bir veri var mı? Mesela, bu insanlar nereye başvurabiliyor? Mesela, mobbing meselesi, çok ciddi bir sorun. Mobbing sadece dışarıda yaşanmıyor, Mecliste de eminim yaşanıyor. Personelin ya da arkadaşlarının uyguladığı, müdürünün, grup müdürünün uyguladığı şeyler olabiliyor bu konuda bir şey... Hani insanların, buradaki kadınların veya erkeklerin -sonuçta mobbing sadece kadınlara uygulanmıyor- böyle başvuracağı bir şey var mı, merkezler var mı? Şiddete maruz kalıyor mu örneğin ya da bu şiddet illa fiziki olmak zorunda değil ama psikolojik olarak dediğim gibi mobbing diye ifade edeceğimiz şeyler nedir, bunun yasal şeyleri var mı? Çünkü siz şöyle ifade ettiniz: İş hayatında kadınların yeri, çalışma yaşamında kadınların yeri, annelere emzirme odası geliştireceğiz filan, fiziki mekânı düzenleyeceğiz, daha çok teknik şeyden ama ben daha insanların yaşadığı sorunlardan bahsediyorum.

Üçüncüsü, mesela, 8 Mart nedeniyle programlar yapacağız diye düşünüyorsunuz. Mesela, 8 Mart nedeniyle bütün kadınları ücretli izinli sayma gibi bir şeyiniz var mı? Kadınlar o gün kendine, eyleme gitmek isteyen eyleme gitsin, evde oturmak isteyen evde otursun. Örneğin, bizim BDP’li belediyeler bunu yasal hâle getirdiler ve genelde kadınlar 8 Martta ücretli izinli sayılıyor. 1 Mayıs’ta mesela, 1 Mayıs’ta tatil ilan ettik, bu Meclis bu şeyi yaptı, umarım 8 Mart

konusunda da en azından Fırsat Eşitliği Komisyonu belki de bizim bu Alt Komisyon bir şey yapar...

GÖNÜL BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin) – Erkekler de isteyecek o zaman.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Erkekler istesin, 365 günden sadece 1 günü istiyor kadınlar. Hiç öyle şey değil, her gün erkeklerin günü zaten de. O noktada 1 gün kadınların böylesi bir şey yapması ayrı. Mesela, böyle bir planlamanız var mı? Yoksa, en azından kafanızın bir köşesine böyle bir not alma, yani diyelim ki, tabii bu konuda örneğin bizim verdiğimiz kanun teklifleri falan var tabii, tatil sayılması gibi ama. Henüz yok “En azından Mecliste başlatabilir miyiz?” diye.

Son olarak da, bir performans planından bahsettiniz. Bunu yaparken mesela, hangi esasları göz önüne alıyorsunuz? Kadınlar açısından özgün bir şey var mı diye merak ettim. Bir de şöyle bir durum: Yani mesela, kadınların durumu biraz daha farklı. Mesela, kadın olmaktan kaynaklı yaşadığı daha farklı sorunlar var, özel dönemleri var mesela diyelim ki. Bunlara dair hiç şey oluyor mu? Bazı işyerlerinde mesela kadınların adet dönemleri diye ifade edilen dönemlerde mesela neredeyse kadınlara izin verilmiyor, orada yaşadığı sorunlar konusunda problem yaşıyor. Birçok kadın mesela bunu ifade edemiyor ya da hamilelik döneminde yaşanan çok ciddi sorunlar oluyor falan. Bu konuda mesela hiç şeyiniz var mı ya da tartışırken böyle düşünülebilir mi?

Geçenlerde bir cezaevini ziyaret ettim, oradan... Mesela, yönetmelikler sadece erkeklere göre düzenlenmiş, kadınların sonuçta daha özgün ihtiyaçları var, bu ihtiyaçlarının hiçbirini dışarıdan alamıyorlar çünkü yönetmelikte yok yani. Yönetmelikte ancak kıyafet alabilirsin, şu kadar kıyafet alabilirsin ama başka ihtiyaçlarını alamazsın. Dolayısıyla mesela bir bütün alana girdiğinizde şeyi fark ediyorsunuz, her şey erkeklere göre düzenlenmiş yani burada da öyle bir, kadınlar açısından, kadınların yaşadığı sorunlar açısından hem personel hem şey açısından bir şeyiniz var mı? Hani bu performans stratejisini düzenlerken böyle bir şey olabiliyor mu? Mesela, kadınları neye göre performansını ya da işte o “nötr, kör olma” diye ifade edildi ya biz bu kör olma meselesini hep eleştiriyoruz, özellikle ben sosyalist birisiyim, daha çok Marx’ı bu konuda eleştiriyoruz, “Marx kadın körü” diye. Çünkü orada da bütün ekonomi politiği incellersiniz, şey yaparsınız ama kadın özgürlüğü konusunda biraz şey sorunu var. Hani “Genel devrim olacak, sosyalizm olacak, kadınların sorunu zaten çözülecek.” gibi. Şimdi zaten ekonomik olarak kaynaklarımızı yapacağız, zaten bu sorun çözülecek gibi bir kör olma durumu kadınlar açısından negatif bir şey oluyor. O açıdan hani en azından Maliye Bakanlığı bu konuda kör bakıyor, kadınlar açısından. Siz de bu noktaya böyle kör bakıyorsunuz.

BAŞKAN – Evet, kim cevaplamak istiyor?

Buyurun.

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Efendim ben kısaca arz edeyim, önce Sayın Vekilimizin birinci sorusundan başlayayım: Toplam Meclisimizde şu anki personel sayısı -tabi değişebiliyor ama- 5.276 personelimiz var, bunun 1.680'i kadın personelimiz yani yüzde olarak baktığımızda yüzde 32, üçte 1 gibi, kabaca üçte 1 diyebiliriz efendim.

BAŞKAN – Üçte 1...

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Evet, üçte 1 gibi personel. Bu birimlere göre, genelde baktığımızda efendim bizim Millî Saraylar Destek Hizmetler... Destek Hizmetlerde çalışan personel ağırlık erkek olduğu için sayı birazcık oradan, aslında diğer büroda çalışan personelin büyük bir kısmı kadın personel onu özellikle vurgulamak isterim. Yani bizim gibi, mesela Strateji, İnsan Kaynakları gibi büro işlerinde çalışan personelimiz ağırlık olarak yarı veya dengeli mi diye baktığımızda kadın personel ama arazide çalışan, özellikle destek hizmetlerinde çalışan, ağır işte çalışan erkek personel. Sayıda da bir denge yani üçte 1 dengesi oradan kaynaklandığını oradan vurgulamak isterim.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Şoförler falan da dâhil mi?

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Tabii efendim.

BAŞKAN – O olmasa belki oran biraz daha kadınlar lehine olacak.

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Yani büro ofislerde çalışanlar genelde bayan denge yüzde 50'ye yakın ama diğer arazide çalışan personelde durum biraz daha farklılaşıyor. Bu oranın da genel anlamda oradan kaynaklandığını düşünüyoruz.

Bir başka husus mobbing ve şikâyetlerle ilgili. Tabii ki efendim genel mevzuat çerçevesinde gerek mobbing gerek diğer hususlarda herhangi bir şikâyet olması durumunda kurumsal idari mekanizmalar oluşturulmuştur. Hiyerarşik olarak amirlerine başvurabileceği gibi disiplin kurulumuz var, yüksek disiplin kurulumuz var. Ayrıca Genel Sekreterlik yeni yapılanma idari teşkilat... Tüm personelimizin mail ortamı oluşturuldu, üst yöneticimize rahatlıkla ulaşılabilir yani interaktif bir iletişim oluşturuldu yani birtakım şikâyetlerimizi, belki birim bazındaki şikâyetlerimizin daha üst yöneticilerimize rahatlıkla mail ortamında ulaştırılabildiğini belirtmek istiyorum yani bu sadece şikâyet değil, öneri tekliflerin de üst yönetim olarak da bu düşünceye çok yatkın ve fırsat ve ortamın oluşturulduğunu özellikle belirtmek istiyorum. Personelimizin rahatlıkla kendilerini ifade etmesi için birtakım kanallar, interaktif kanallar oluşturulduğunu belirtmek. Yani onunla ilgili istatistik bilgi şu an doğrusu bilmiyorum “İnsan Kaynakları Başkanımızda var mı?” onu da belki araştırmamız gerekir.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü ile ilgili, genelde efendim amir pozisyonunda olduğumuz için, o gün genelde birtakım organizasyonlar oluyor. Personelimiz herhangi bir şekilde izin istediğinde esnek bir yapılanma var yani genel resmî bir izin değil ama idari tatilmiş

gibi yarı resmî bir yapı var. Genelde birtakım etkinliğe katılabildiği gibi, etkinlik süresince zaten idari izinli sayılmış oluyor. Diğer zamanlarda da isteyen personelimiz gidebiliyor ama bununla ilgili genel bir düzenleme yapılırsa bu bahsettiğimiz hususlardaki sorunlar da rahatlıkla ortadan kalkar diye düşünüyoruz.

Bir başka husus da efendim stratejik plan. Malum stratejik plan beş yıllık bir dönem için hazırlanıyor, beş yılda bir hazırlanıyor. Tabii bu hazırlanma sürecinde bahsettiğimiz hususlar stratejik planlara girmedi maalesef bu süreçte ama bundan sonraki stratejik plan hazırlanmasında -benim öneri, tavsiye niyetinde- performans programı... Bu husus orada belki bir başlık olarak, hedef olarak ilişkilendirilebilirse uygulamaya yönelik daha kolay takip olacağını düşünüyorum. Sonraki stratejik planlarda bu hususların pekâlâ vurgulanabileceğini, yer alabileceğini belirtmek istiyorum efendim.

Tabii özel durumlar, onlarla ilgili efendim, bayan personelin, Başkanlığımız anlamında 2 tane bayan yöneticimiz olduğu için ben sorun olacağını zannetmiyorum, genelde esnek bir yapımız... Tabii personele, iş, genel yapıyı bozmamak kaydıyla özel mazeret izinleri olursa her türlü mazeretlerinde mevzuat çerçevesinde izinler verilmektedir.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Şeyin inisiyatifine kalmış durumda. Mesela, sekreterlerle falan çalışıyoruz değil mi? Bazen mesela milletvekilleri kendi sekreterlerine ya da danışmanlarına falan yaklaşımı da çok şey olmayabiliyor yani sadece meseleye kurumsal olarak değil, bu nasıl baktığımızla da alakalı bir durum da. Mesela, milletvekilli de mobbing uygulayabiliyor pekâlâ personeline, çalıştığı yerdekine çünkü mesela ben bu şeyi burada çok gördüğüm için o yüzden de başvuru şeyini merak ettim “Nasıl bir şey işliyor?” Diyelim ki örneğin bir vekil bile kendi sekreterine sürekli mobbing uyguluyorsa, baskı uyguluyorsa ya da onun psikolojik olarak şey yapmasını sağlıyorsa nereye başvuracak, Genel Sekreterliğe mi başvuracak ya da bunun farkında mı bu personel? Örnek olsun diye yani en uç şeyden, kendimizin bulunduğu noktadan söylüyoruz. Çünkü çoğu zaman şöyle bir şey oluyor: Vekille personel arasında sorun oluyor, vekil atıyor zaten personeli, haklı mı haksız mı ya da şey mi belli değil yani ya da bağırma hakkını görüyor, milletvekili ya kendisi ve o yüzden şey yapma hakkını görüyoruz kendimizde yani o kadar çok sorun var ki oradan baktığınızda. Çünkü burada her şey vekile göre düzenlenmiş, sonra uzmanlar belki. Bunlar ciddi anlamda şey... Dolayısıyla hani bu olanaklar yani sorunun nedeni oydu, hani acaba bunun kanalları açık mı? Diyelim ki bir personel gerçekten haksızlığa maruz kaldığında nereye başvuracak?

BAŞKAN – Kurumsal olarak Parlamentonun böyle bir probleme yaklaşımı ne oluyor, prosedür nasıl işliyor?

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Efendim milletvekillerimiz malumunuz, Türkiye Büyük Millet Meclisi İdari Teşkilat Yasası değişmesiyle

birlikte milletvekillerimizin danışman, ikinci danışman, sekreter sözleşmeli statüye geçti. Sayın vekillerimizin talebi üzerine işe başlamakta ve talebine istinaden de sözleşme sona ermekte. Dolayısıyla danışman, ikinci danışman, sekreterle ilgili bütün inisiyatif, tasarruf sayın vekillerimizle doğrudan ilişkili. Benim genel bahsettiğim idari teşkilatla ilgili, kadrolu, diğer personelle ilgili. Onunla ilgili hiyerarşik merciler... Doğrusu şu an için bir şey diyemiyorum efendim.

BAŞKAN – Genel iş hukuku kapsamında belki o tip şeyler iş mahkemelerinin konusuna giriyor.

Buyurun Sayın Hülya Güven, buyurun Hocam.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu mobbing olaylarının değerlendirilebilmesi için Yüksek Disiplin Kurulu olduğundan bahsetmiştiniz. Kaç kişi? Kadın var mı Kurulda?

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Yüksek Disiplin Kurulunun efendim mevzuatta kimlerden oluşacağı belirtiliyor. Şu an Hukuk Hizmetleri Başkanımız kadın, Komisyonun daimi üyesi, diğer üyeler tam olarak hatırlamıyorum ama Hukuk Hizmetleri Başkanımız Komisyonumuzun doğal üyesi.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Peki, tek kadın mı var?

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Sanırım, tek kadın efendim.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Toplam kaç kişi?

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Şöyle efendim: Meclis genelinde 1.680 dedik, tabii yönetici düzeyinde onunla ilgili tasnifi doğrusu bilmiyorum, bir araştırma yapmamız lazım.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Peki, teşekkür ederim.

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Ben teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Evet, bu bilgileri yazılı olarak bilahare sekreteryaya iletirseniz biz de bunu yayında ek olarak referans kısmına koyarız.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Bugüne kadar böyle bir şeye ihtiyaç duyulmamış herhâlde değil mi? Mesela “Personel nereye başvuracak?” falan diye.

Şimdi, sizin söylediğiniz şeye katılıyorum Başkan, hani “Arkadaşlar böyle sorularla karşılaşacaklarını tahmin etmiyorlardı.” Kimse de herhâlde burada personel ne yaşıyor, nasıl sorunlar yaşıyor diye sormadığı için. Ama şeyi ben önemsiyorum, gerçekten... Mesela diyelim ki buradaki insanlar nereye başvuracağının farkında mı? Sonuçta gerçekten çalışıyor, emek alanı ciddi anlamda sorun. Biz dışarıdaki emekçilerin hak ve özgürlükleri konusunda bazen kıyamet

koparıyoruz ama burada örneğin çalışanlar arasında bile statü şeyi var, 4/C'liler var, 4/B'liler var falan. Aynı işi yapıyorlar, denge yok. Yani mesela bunlar, diyelim ki eğer emekten yana bir tavrımızı varsa –kendi durduğum noktadan söylüyorum- o perspektife göre iş yapmak durumundasınız. O açıdan da bazı şeyleri bilsek iyi olur. Mesela, diyelim ki gerçekten bu kurumsal olarak, şimdi için söylemiyorum, Başkanın söylediği gibi yazılı da olabilir, bu kurumsal nasıl işleniyor, nasıl şey... Örneğin, mobbing meselesi. Mobbinge maruz kalan bir kişi -kadın erkek diye ayırmayalım- nereye başvuracak yani? Biliyorsunuz, bu, hukuksal bir süreç, altı ay kanıtlaması gerekiyor, altı ay sonra bilmem ne falan hani o ayrı bir şeyde. Çünkü şeylerde beş aydan çıkartıyorlar, sonra tekrar çıktığı o mahkemeyi kazanmak için ama hani altı ay düzenli, sürekli mobbinge maruz kalmak gibi bir şey. Mesela diyelim ki böyle bir başvuru, yani mobbinge maruz kalan bir kişi, örnek olsun diye söylüyorum, “Başvuracağım mekanizma neresi?” diye... Bunun şeyini en azından verirsiniz biz de kendi durduğumuz noktadan şey yaparız.

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Genel uygulamadan ben, efendim, bahsedebilirim.

Malumunuz, efendim, 4/C'li, 4/B'li personel de 657 sayılı kadrolu personelin özlük haklarına sahip, disiplin anlamında, diğer özlük anlamlarında, sözleşmeli olmakla birlikte diğer hükümler uygulanıyor. Yani disiplin anlamında da tabii, genel mevzuat var, 657 Devlet Memurları Kanunu, ikincil mevzuat ve Türkiye Büyük Millet Medisinde de ikincil mevzuatımız var. 4/C'li ve 4/B'li, 4/B'li personelimiz kaldırıldı, şu an 4/C'li ve kadrolu personelimiz var, yakın zamanda kaldırıldı. 4/C'li personelimiz de diğer kadrolu personelimiz gibi, kendisine herhangi bir fiil işlenmesi hâlinde yerleşik olarak üst disiplin amirine silsile hâlinde başvurabileceği gibi idari diğer üst yönetime rahatlıkla başvurulabilir. Yani yönetmelikteki o haklara haiz disiplin anlamında efendim. Genel mevzuata tabi yani o haklardan yararlanabilir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum açıklamalar için.

TBMM STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANI NAİM ÇOBAN – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Tabii, iktidarıyla muhalefetiyle, kadın konusunda aslında bu parlamentonun milletvekillerinin hakikaten konunun üzerinde ne kadar ciddiyetle durduğunu belki bütün Türkiye -buna sivil toplum da dâhil- birlikte çok ciddi çalışmalar yaptığını hep birlikte izliyoruz. İnşallah bürokratlar da yani kamu ama merkezî yönetimde ama yerel yönetimde bu bakış açısını daha çok benimseyip işte bütçeleme, Türkiye'nin yönetiminde alınacak bütün politik kararlarda bu “Kadın bakış açısı” dediğimiz, kadını güçlendirmeye yönelik bakış açısını politikalarımızın her yerine, özellikle bütçe ve yasa yapma ve denetleme aşamalarına sokmakta, bunları izlemekte çok kararlı. Özellikle değil mi? Kadın hareketi bu konuda çok ciddi bir takipçi olarak hep birlikte iktidarıyla muhalefetiyle burada ciddi duruyoruz.

Ben sizden bir şey daha rica edeceğim: Burada konuşulmamış, sorulmamış ama sizin meslekî olarak, buradan gittikten sonra yarın öbür gün çalışırken rastladığınız bilgiler olursa, öneriler olursa lütfen bunları da bize iletin. Eksik de bir şey kalmasın.

Bugünkü toplantıyla ilgili, ben, bizim daimî uzmanlarımız var, onlara müsaade ederseniz söz vermek istiyorum, katkı sağlamaları için.

KSGM, Nurgül Hanım'dan başlayalım.

Buyurun, bir katkınız olur mu?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURGÜL AKSOY – Efendim, ben öncelikle şeyi söyleyeyim: Bir soru yöneltmek istiyorum da. Bu, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme, aynı zamanda devletin gelirlerini de cinsiyet perspektifinden izlemeyi öngörmektedir. Ali İhsan Bey'e sormak istiyorum: Acaba, böyle bir bizim gelirleri cinsiyet ayrıştırılmış bazda izleyebileceğimiz bir sistem var mı veya bu yönde bir çalışma var mı?

Şimdi, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemenin özünde, giderlerin bu perspektiften izlenmesi kadar gelirleri de bu yönde izlemek, topladığımız gelirleri de cinsiyet bazında izlemek yatıyor. Vergi yükünün kimlerin üzerinde olduğunun görülmesi...

BAŞKAN – Şeyi mi söylüyorsunuz, bu, dolaylı vergi, dolaysız verginin kadına ve erkeğe farklı yansımaları? Yani bu dolaylı vergiler, daha ziyade kadınları etkileyen tüketim vergileri filan, o anlamda bir ayırım mı?

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURGÜL AKSOY – Biz gelirlerimizi, devlet gelirlerini...

BAŞKAN – Yani Maliyenin geliri çünkü vergiden.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURGÜL AKSOY – ...vergilerin kimler üzerinde olduğunu yani bu perspektiften gözlemleyebiliyor muyuz? Siz Gelir İdaresinden olduğunuz için ben size bu soruyu sormak istedim. Çok özür diliyorum... Veya anlatamadım mı? Mustafa Bey, siz de bana destek olun...

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Tabii tabii...

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – Taşra teşkilatında görev alıyorum, merkezî sistemin şeyini bilmiyorum, ben İzmir Vergi Dairesi Başkanlığında görev yapıyorum ama Gelir İdaresi Başkanlığının kadın ve erkeklerden böyle bir ayrımı olup olmadığını bilmiyorum açıkçası. Yani bu cinsiyete dayalı...

BAŞKAN – Şu, ben, size bu yabancı bir konu, bu da ilk konuşulan şeylerden. Genelde akademik tartışmalarda birtakım alan araştırmalarında Maliyenin temel gelirlerinden bir tanesi vergi. Bu vergilerin dolaylı vergi ve dolaysız vergi tercihlerinde aslında kadının ekonomik hayatına yansıyan etkileri filan ölçülüyor ve bu tartışılıyor. Yani direkt olarak, satın aldığınız, gelirinizden kesilen vergiler, bir de tüketici olarak tükettiklerinizden alınan dolaylı vergiler. Bu tartışma da henüz tamamlanmış bir

tartışma değil Türkiye’de, akademik ve politik anlamda. Bu tartışmada, bu, tüketim üzerinden alınan vergilerin kadınları daha çok etkilediği, olumsuz etkilediği de tartışılıyor. Yani gelir üzerinden alınanlardan ziyade, Maliye “Yok, ben tüketim üzerinden alacağım vergilere ağırlık vereyim, orayı arttırayım.” dediğinde, kadının bundan olumsuz etkilendiği gibi de bir tartışma var.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Bir ek yapabilir miyim bu konuda?

BAŞKAN – Buyurun Sebahat Hanım.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Bir de şöyle bir şey, aslında hani biz bütçelemeyi konuşurken, hani bunlardan kadınlar nasıl etkileniyor diye tartışıyoruz ya, aslında gelir durumu kadınların ekonomik yaşamın neresinde olduğunu da gösterecek. O açıdan bu şey önemli. Yani ne kadar kadın çalışıyor? İş veren kadın sayısı nedir? Yani o gelirin cinsiyete dayalı ölçülmesinde böyle bir, aslında kadınların da tablosunu gelir üzerinden de ifade edecek. Örneğin, Türkiye’de 100 tane iş adamı var, bunun sadece 1 tanesi kadın ve biz buradan şey yapıyoruz meselesi. Sadece şey değil, şeyi ifade ederken de... İkincisi, ne kadar katkısı var toplumsal olarak? Hani sadece vergileme üzerinden bence eksik kalır. Tabii, akademisyenlerle falan bu konuda çalışan arkadaşlarımızı da dinleyeceğiz hani bunlar çünkü alan çalışması da yapıyor bu konuda. Şöyle bir iddia var çünkü: Hem gelirin hem de giderin toplumsal cinsiyete duyarlı hâle getirilmesi hem demokratik yaşamın gelişmesi açısından önemli hem de daha eşit bir yaşam, bütçelemenin de daha eşit olması açısından daha iyi olur diye düşünüyoruz. Biz, şimdi, sadece şeyi düşünüyoruz yani daha çok hani bütçeyi. Nasıl harcanacak? Harcananların kadınlar üzerinden olması tartışması daha şey gibi geliyor ama gelirler üzerinden de değerlendirme yapmak...

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – Şimdi, burada iki farklı yaklaşım var. Bir: Gelir vergisi anlamında bir istatistik tutuluyor mu? Ben bunu Gelir İdaresiyle irtibata geçip en azından bir istatistik elde edip edemeyeceğimizi öğrenebilirim.

Tüketim anlamında yaptığınız zaman, şimdi, tahmin ediyorum, o ayrı bir analiz gerektiriyor, istatistik, bir bilgi gerekiyor. İşte gelirim şu kadarı sigara satışından elde edilen gelir, tüketim vergisi, sigara tüketiminden elde ettiğim gelir belli. “Bunun ne kadarını kadınlar tüketiyor? Ne kadarını erkekler tüketiyor?” diye benim elimde bir veri olmalı ki ben onu sattığım kişide öyle bir şey. Gelir İdaresinin elinde böyle bir veri yok.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURGÜL AKSOY – İşte bizim eksiklerimiz.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – Yani bunun akademisyenlerin yapabileceği bir şey olduğunu düşünüyorum ben çünkü Gelir İdaresinin tüketimi analiz etmeden, elindeki, elde ettiği gelirleri tasnif etmesini beklemek biraz fazla olur gibi düşünüyorum.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURGÜL AKSOY – Ben, aslında basit düzeyde sormuştum. “Gelirleri toplarken cinsiyet bazında bakabiliyor muyuz? Bu yük kimlerin üzerinde onu görebiliyor muyuz?” u ben sormak istemiştım.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – Tamam, onun mümkün olduğunu düşünüyorum ama bakmak lazım. Ben de tabii Gelir İdaresinin elindeki verileri ve üretme kapasitelerini bilmiyorum.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURGÜL AKSOY – Eksiklerimiz de ortaya çıkıyor bu çerçevede yani bu yönlerde eksiklerimiz olduğunu da görüyoruz. Yani bu açıdan da sormak istedim.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – O açıdan da tahmin ediyorum, Gelir İdaresi Başkanlığından veri aldığım takdirde aktarabilirim Komisyona.

BAŞKAN – Bir de şöyle bir şey çıkıyor: Anlaşılan, bu Komisyon, çalışmalarını tamamladığında, kapanış toplantısını da yine Maliyeyle yapacak gibi geliyor bana. O zamana kadar hem sizler hem bizler iyice bu konuda, değil mi?

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Evet, biz de öğrenmiş oluyoruz böylece.

BAŞKAN – Ondan sonra hep birlikte bir toparlayıp, elimizde bu süreçte oluşturduğumuz verileri de bir daha bu tartışma masasına getirip ondan sonra inşallah toparlayacağız.

Buyurun Mustafa Bey.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Şimdi, efendim, bu gelir cephesi, bütçenin gelir cephesindeki tartışmalardan bazı örnekler vermek isterim.

Söz gelimi, bizde 98 yılında kaldırılan bir aile reisi beyannamesi usulü vardı. Literatürde de evlilik cezası gibi değerlendirilen bu usulde ki çoğu çağdaş demokrasiler, çağdaş mali demokrasilerde giderek azalıyor bu uygulama. Bu uygulamada, hanenin geliri arttıkça gelir vergisinin artan oranlı yapısına bağlı olarak yükümlülüğü artıyor oransal olarak. Yani bizde “progresif” denilen, gelir vergisinin ücretliler için tahakkuk eden model bu. Yani gelir arttıkça oran artıyor. Bu durum, hanede kadınların çalışmasını caydırıcı, olumsuz etkileyici bir sonuç doğuruyor. Daha doğrusu kadının çalışması çok daha maliyetli bir hâl alıyor. Çünkü haneye giren diğer gelirlere uygulanan oran da yükselmiş oluyor. Buna evlilik cezası adı verilen -işte “marriage penalty” diye İngilizcesi denilen- bir şey.

Başka, yine bazı tartışmalarda, kadınların yaşam deneyimi içinde bazı tüketim kalemleri önem taşıyor. Bunların başında işte temizlik, vesaire. Çünkü hanede karşılıksız emeğin hasredildiği uğraşlar büyük ölçüde temizlik vesaire. Bu ürünlerde, bu kalemlerde birtakım genel KDV oranının veya genel oranın dışında, söz gelimi, bizde gıdada yüzde 8 yani genel oranımız yüzde 18, gıdada yüzde 8. Belki Gelir İdaresi Başkanlığından uzmanlar da şey yapacaktır, bazı ilaçlarda yüzde 1. Sosyal grupların yaşam deneyimini gözeten oran farklılaştırmaları var. Bu da dolaylı vergilerin görece regresif yapısını

yani “Tersine artan oran” dediğimiz, o, kadının gelir ve servet düzeyinin düşük olmasından kaynaklı yaşadığı eşitsizliklerin azaltılmasında, bu oran artırılmalı -ürün bazında- son derece önemli bir öncelik.

Diğer bir husus, efendim, şimdi, bizde vergiler gelir, servet ve harcamalar üzerinden alınmakta. Gelir üzerinden alınan vergiler de gelir vergisi ve kurumlar vergisi olarak esas itibarıyla ayrılmakta. Gelir vergisinin temel bir özelliği şu: Gerek matrah, gerek istisna ve muafiyet, gerek oran açılarından kişilerin öznel konumlarını, durumlarını dikkate alabilecek teknikler bize sunuyor. Yani gelir vergisi mevzuatının, kadınların yaşam deneyimini gözeten, onların eşitsizliğe, ayrımcılığa maruz kalabileceği alanlarda birtakım mevzuatta değişiklikler yapmak suretiyle duyarlılaştırılması da literatürün tartıştığı konular arasında yer almaktadır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Buyurun.

KALKINMA BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ PINAR ÖZEL – Biraz önce, toplantının bir değerlendirmesini yapmamızı istemiştiniz, onun üzerine söz aldım.

Şimdi, açıkçası, bu toplantı sonucunda -ki bu çok aslında bilmediğimiz bir şey değil- Türkiye’de bu konunun çok daha yeni yeni konuşulmaya başladığını, dolayısıyla genellikle işte kadınlara yönelik yapılan harcamaların sadece birtakım onların portföyünün çıkarılmasının bu çalışmadan anlaşıldığı gibi bir düşünce oluştu bende toplantı neticesinde.

Burada, şöyle bir şey yapmak uygun olur: Şimdi, burada Maliye Bakanlığı tabii çok kritik bir aktör. Yani bu bütçeleme çalışmasına özellikle kadına yönelik o bahsedilen fonksiyonel bazlı mesela “Aile, Sosyal Politikalar Bakanlığı” takip edebiliyoruz.” dediler. Yani gene kadınlara yönelik, çocuklara yönelik ya da başka hedef gruplarına yönelik olarak bu yapılan bütçe harcamaları nasıl takip edilecek? Burada kritik olan, şu aşamada, konulardan bir tanesi o. Dolayısıyla, onların yapmış olduğu, şu anda yaptıkları ve yöneticileriyle paylaşacaklarını belirttikleri çalışmayı bizimle de paylaşabilirlerse biz o çalışmaya bakıp, içeriğini anlayıp bunun bu konuya ne kadar cevaz vereceğini anlama fırsatımız olur. Bu, önemli bir husus. Çünkü gerçi Taşkın Bey de iletcektir, kendisi bütçeden, bütçeyle ilgilenen arkadaşımız ama yani bizim ona bakmamız, çalışmanın hangi aşamada olduğunu anlamamız lazım ki “Gerçekten bu, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleminin hayata geçirilmesine yönelik bir çalışma mıdır, değil midir, uygulanabilir midir?” onu anlamamız açısından önemlidir diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Mesaj herhâlde alınmıştır. Değil mi? Burada, gerçekten temel aktör hakikaten Maliye Bakanlığı. Bu süreçte ne düşünüyorsunuz, ne diyorsunuz bunun için?

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Oluşturulan raporun paylaşılması şu an için mümkün değil. Yani çünkü bunun nihai hâle gelmesi lazım. Zaten nihai hâle geldikten sonra bütün kamu kurumlarıyla paylaşılır bu.

Bunun yanında, ben gelir tarafına ilişkin bir örnek vermek istiyorum. Zaten...

BAŞKAN – Oraya geçmeden bir şey soracağım size: Bu, tabii, çok enteresan ve gerekli bir talep gibi geldi bana. Bu rapor tamamlandıktan sonra çok ilgili iki tane bakanlık, belki bir üçüncü bakanlık da, Ekonomi Bakanlığı da çok ilgili olabilir, bilemiyorum ama Maliyeyle Kalkınma Bakanlığı bir konsorsiyum gibi birer ekip kurup özellikle sadece bu rapor üzerinde, bu cinsiyetçi bütçeyi çalışamaz mı ya da ölçemez mi neresinde ne kadar var? Yani bütün kamuyla paylaşır gibi, orayı da herhangi bir bakanlık gibi meseleye dâhil etmeden daha bir şey olarak, yardımcı aktör olarak.

Buyurun.

KALKINMA BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ PINAR ÖZEL – Efendim, ben bunu “Kalkınma Bakanlığıyla paylaşılın.” anlamında söylemedim, “Mediisle paylaşılın.” anlamında söyledim. Yani bu Komisyona raporun gelmesi anlamında söyledim.

BAŞKAN – Bence de önce Kalkınma Bakanlığıyla belki bir bakıp ondan sonra da sizlerin de görüşünü buna katarak buraya gelmesi daha sağlıklı gibi duruyor.

KALKINMA BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ PINAR ÖZEL – Yani ben arkadaşları anlıyorum. Çalışma yöntemi olarak da bütün kamuyla şu aşamada paylaşmak istemeyebilirler, onu çok net anlıyorum ama o olgunlaştıktan sonra Mediisle yani bu Komisyonla paylaşılması anlamında söyledim bunu. Yoksa diğer kamuoyuyla daha sonra belki paylaşılabilir. Bu önemli.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Bu talebi üst yönetime arz eddim efendim.

KALKINMA BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ PINAR ÖZEL – Yani özellikle burayla paylaşılması anlamında söyledim, yoksa Bakanlık olarak...

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Zaten böyle bir sistem oluşturulduğunda ya da politikalar yeniden belirlendiğinde bunun başlıca aktörlerinden bir tanesi Kalkınma Bakanlığıdır. Onlara rağmen bir şey olmaz, birlikte bir şey yapılabilir ancak.

KALKINMA BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ PINAR ÖZEL – Buradaki husus o değil yani yapılmadan sürece dâhil olabilmek.

BAŞKAN – Bence, önce paylaşılıp, çalışılıp ondan sonra buraya gelmesini ben zamandan kazanmak için daha anlamlı buluyorum.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Evet, bu komisyon kurulması önerisini iletirim efendim.

BAŞKAN – Bir şey daha ilave edecektiniz siz Murat Bey.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Gelir tarafıyla bu toplumsal cinsiyeti... Yani ben çalışmalarında sadece bir tane örnek gördüm. Zaten dolaylı vergiler üzerinde herhangi bir esneklik, bir marjımız yok ama doğrudan vergiler üzerinde sadece bir tane örnek gördüm, o da gelir vergisinde, basit usulde vergilendirilmede, kadınların el emeğiyle ürettikleri ürünlerini sattıklarında basit usulde vergilendirme var, onlar vergiden muaf. Bu örneği düşmek istedim.

BAŞKAN – Evet, Sebahat Hanım, buyurun.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – Ufak bir not ekleyebilirsem.

BAŞKAN – Buyurun.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – Biz sanki hâlâ uyguluyormuşuz gibi... Biz aile reisi beyanını uygulamıyoruz, 98’de bıraktık.

BAŞKAN – Kalktı dedi, söyledi Mustafa Bey.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ ALİ İHSAN ÖRÜCÜ – O yanlış anlaşılma olmasın, güncelmiş gibi anlaşıldı ama biz onu bıraktık.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Bu Komisyon tabii yeni bir Komisyon. Yani şöyle, yıllardır kadın örgütleri şöyle bir talepte bulunuyor: “Cinsiyete duyarlı bütçe istiyoruz.” diye. Bu Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun bunu gündeme almış olması, bir rapor hazırlayacak olması önemli. Şimdi, bizim şeylerle görüşmemiz hani burada sizlerle yaptığımız tartışmada şöyle bir şey olacak -yanlış anlaşılmasın yani o açıdan henüz daha da iyi oluyor- böyle bir tartışmamız var mı, gündemimiz var mı? Böyle bir gündem yaratmaya çalışıyoruz yani ve nasıl işliyor bu iş? Diyelim ki toplumsal cinsiyete duyarlı bir bütçe hazırladığımızda durum nasıl değişecek? Ekonomimiz nasıl değişecek? Yaşam alışkanlıklarımız nasıl değişecek? Bir farkındalık yaratmak. Dolayısıyla, burada şöyle bir durum yok yani hani siz zaten beş yıllık planda da anladığım kadarıyla zaten cinsiyete duyarlı bir bütçeleme falan yok yani beş yılı kaybettik. En azından bundan sonraki beş yılı kaybetmeyelim diye şimdiden bunun hazırlığını yapmak... Dünya örnekleri var, ne kadar demiştiniz? 50’ye yakın ülkede uygulanıyor.

BAŞKAN – Ama sınırlı.

SEBAHAT TUNCEL (İstanbul) – Evet yani...

“Türkiye bunu uygulayabilir mi?” meselesi üzerinden bunun için mesela bakanlıklar, özellikle Kalkınma Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı bu meseleyi ele alırken nasıl ele alıyor? Bence arkadaşımız çok net ifade etti, dedi “Biz bunu şimdiye kadar nötr ele alıyorduk yani cinsiyet körü bir noktadan ele alıyorduk.” Yaşamın kendisi de böyle aslında. Biz bunun doğru olmadığını, bundan sonra nasıl olması gerektiğini tartışıyoruz. O yüzden de arkadaşlarımız bize veri verirken şöyle bir şey değil yani Bakanlığın ne kadar iyi işler yaptığını sunmak yerine -çünkü bizim buna ihtiyacımız yok yani verilen işler... Evet, bunlar da şey yapılabilir- şuna ihtiyacımız var, bu toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda çalışmamız yok, nedenleri bu. Yapılırsa ne olabilir? Yani bunun katkısı olur mu? Mesela Bakanlık ne düşünüyor bu konuda örneğin? Böylesi bir şey gelebilir bize. Mesela Kalkınma

Bakanlığı, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda gerçekten olumlu yaklaşıyor mu? Biz burada şey yapabiliriz ama ya da Kalkınma Bakanlığı ya da diğerleri.

Dolayısıyla, biz burada böyle sorular sorarken de arkadaşlarımız biraz kendisini savunma, yaptığı işleri anlatma ihtiyacı duyuyor çok haklı olarak. Biz, burada, işlemeyen bir sistemi yani gündemimizde olmayan bir konuyu gündemimize almak ve bunun artı, eksilerini tartışmak istiyoruz. Çünkü burada çıkacak rapor önemli bir şey olacak ve belki biz bütün bakanlıklara sunacağız ve belki bunun sonucunda “Evet, Türkiye’de toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme çok önemli, bunun gereğini yapalım.” diyeceğiz ama bunu yapabilmek için bakanlıkların katkısı böyle önemli olacak. Yoksa hani yaptıklarımızı anlatsak bu işin şeyi olmayacak diye düşünüyorum.

Mesela, diğer bakanlıklardan gelen arkadaşlar da böyle tartışırsa bizimle, bu bizim açımızdan bir katkı olacak. “Hani nasıl çalışıyoruz ve bu gerçekten nasıl etkili olacak?” diye. Bizim açımızdan da çünkü öğrenme süreci yani çok bilmiyoruz bu işi, sorarak öğreniyoruz. İşte demin başka gündemlere girdik, personelin durumu falan filan yani normalde onun toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeyle alakası yok ama hani bize herkes faaliyetini anlatınca biz de onun üzerinden kendimize soru soruyoruz. Ama böyle bir katkı iyi olacak diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önemli bir katkı olacak. Tabii, yola çıkma noktamız şu: Yani Türkiye’de aslında yerel bazı belediyelerimizde ve merkezî bazı kamu kurumlarımızda, bakanlıklarımızda sınırlı da olsa toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme uygulamalarının olduğunu biliyoruz. Zaten bizi aslında heyecanlandıran, motive eden de bu. Ama bunlar yapılırken biz bütçemizi toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme perspektifine dönüştürdük diye yapılmış uygulamalar değil. Dünyanın bir çok ülkesinde olduğu gibi, kadının ayrımcılıkla ve eşitsizlikle mücadelesi için politikalar üretilirken Maliyenin de bu alanda kendisine bir program çizmesi, hizmetlerle ilgili bir kaynak ayırması şeklinde tezahür ediyor. Yani Türkiye bunu uyguluyor aslında, biliyor ve yapıyor.

Belki, bize burada düşen, bu tekniğin, genel anlamdaki bu bakış açısının, bütün kamunun ve dolayısıyla bir üst aktör olarak Maliyenin bakış açısına yansması tabii, parlamentonun da burada kendisine düşen hem uygulayıcı hem yol gösterici hem denetleyici rolü birebir uygulaması.

Bu alanda, önümüzdeki süreci de bu bakış açısıyla değerlendiresek açıkçası Sayın Vekilim, Sebahat Hanım, ben kurumların da “Biz şunu yaptık.” demesini çok olumlu buluyorum, hoşuma da gidiyor. Çünkü biliyorsunuz marifet iltifata tabidir. Çok da güzel çalışmalar açıkçası yapılıyor. Bazen biz bunların ne olduğunu dahi yapmadan sadece mikro ölçekte yani “Nereye gidecek bu fayda?” oraya odaklanarak bakıyoruz ama makro politikalar içerisindeki yerini ihmal ediyoruz. Bu Komisyonun çok önemli bir misyonu da bana göre bu. Yani neyin ne olduğunun adını koyup, iyi bir yol haritası koyup, bunun çizgilerini belirleyip inşallah kamuoyuyla paylaşacak.

Pınar Hanım, bir şey ilave edecektiniz galiba, buyurun.

KALKINMA BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ PINAR ÖZEL – Teşekkür ederim.

Bu, Kalkınma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı çalışmasıyla ilgili konuşurken şey aklıma geldi: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı -o zaman Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü- Sayın Aliye Kavaf Bakanken bir talimat veriyor ve KSGM, Devlet Planlama Teşkilatı, Maliye Bakanlığı o zaman bir komisyon şeklinde bu konuyu çalışıyorlar. Ancak neticelendiremiyorlar. Yani Maliye Bakanlığı bu konuda bir çalışma yapacağını zannediyorum. Hatta bu konuda bir tez çalışması olduğunu söylüyor, bir arkadaş herhâlde tez çalışması yapmış. Sonrasında ne olduğunu bilemiyoruz. Yani aslında geçmişte böyle bir çalışma yapılmış, hiç yapılmadı değil.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum bu bilgi için.

Belki Maliye, KSGM kendi Bakanlıklarına döndüğünde bu arşivleri bir tarar, nereye kadar gelmiş, hangi aşamada kalmış, niye takılmış? Belki de yenilenen seçimler sebebiyle olabilir, görev değişimleri... Çünkü biliyorsunuz, o dönemde, Başbakanlığa bağlı bir Devlet Bakanlığı altında KSGM çalışmalarını yapıyordu, şimdi icracı bir Bakanlığımız var. O anlamda, lütfen bu arşivleri bir tarayalım, elde ne var? Olmazsa takıldığımız yerden devam ederiz.

Bir şey mi ilave edeceksiniz?

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Evet efendim.

Pınar Hanım'ın bahsettiği o tezi ben hazırladım ama o uzmanlık teziydi. O çalışmalara ben de katıldım. Hatta Daire Başkanımız ile birlikte katılmıştık. Daha sonra o çalışmanın şöyle bir perspektifte yürütmesine karar verilmişti, benim hatırladığım kadarıyla, yanılıyorsa düzeltin lütfen: Maliye içerisinde, daha özeldede BÜMKO, Bütçe Mali Kontrol Genel Müdürlüğü içerisinde bir ekip oluşturulması, bu ekip tarafından bir rapor hazırlanması ve bu raporun kamuoyuyla paylaşılması şeklinde. Ama sizin de az önce ifade buyurduğunuz gibi seçimler ve diğer başka nedenlerle bu akim kaldı, akamete uğradı, tamamlanamadı. Gittiğimde bu hususu tekrar hatırlatacağım.

BAŞKAN – Lütfen, bir inceleyip bizi bilgilendirirseniz kaldığımız yerden devam ederiz.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Tabii ki.

BAŞKAN – Sizin ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

AİLE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURGÜL AKSOY – Ben de o çalışmanın içinde, başlangıcında yer almıştım. Bu gerekçeyle Maliye Bakanlığının özel bir çalışma yapacağını beyan etmesi üzerine çalışmalar yarım kaldı, sonuç alamadık. Oradaki öngörümüz aslında bizim mülga KSGM'nin yapısında var olan Kadının Statüsü Danışma Kurulunun aldığı bir karar doğrultusunda, bir pilot uygulama yapılmasına yönelik aldığı karar doğrultusunda biz bu çalışmaya başlamıştık. Ama bir kez toplandık, ben bir toplantısına katılabildim daha doğrusu. Ardından gelen bu bilgiler doğrultusunda bu yarım kalmış durumda yani tamamlanamadı.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Bu önemli bir bilgi. Orayı bir inceleyip kaldığımız yere bakmamız lazım.

Taşkın Bey, ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

Buyurun.

KALKINMA BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ TAŞKIN BABAOĞLAN – Efendim, şimdi, Maliye Bakanlığında arkadaşlarımızın sunuşları için teşekkür ediyorum ama iki konunun çok geçirildiğini düşünüyorum. Bir tanesi, program bütçe meselesi. Biz, tahmin ediyorum birkaç yıldır programı, bu konuyu yazıyoruz ama temel motivasyonumuz, özelde 1990'ların ortasında ama resmîyetle de 2000'li yılların başından itibaren oturtmaya çalıştığımız yeni mali kontrol sisteminin bir parçası olarak.

Mustafa Bey, girişte güzel ifade etti. Sonuçlara odaklanmaya çalışıyoruz yani girdi odaklı değil daha çok çıktı odaklı, faaliyet odaklı değil faaliyet sonuçları odaklı bir mali kontrol sistemini oturtmaya çalışıyoruz. Bunu sağlamaya yönelik de idari enstrümanlarımız var. Bunlardan bir tanesi de faaliyetlerimizi hem kurumsal hem fonksiyonel hem ekonomik anlamda hem finansman anlamında kolayca çözümlenebilmemize imkân verecek bir analitik bütçe kod sistemini oturttuk. Tahakkuk esaslı bütçeleme sistemine geçtik ve daha ademimerkezi bir bütçeleme süreci başlattık. Kamu kurum ve kuruluşlarındaki strateji geliştirme birimleri de temelde bu fonksiyonu görüyorlar. Stratejik plan, performans programı, yılı bütçesi ve faaliyet raporu şeklinde kuruluşa verdiğimiz, temelde o kurumun misyonu, vizyonu ve stratejik amaç ve hedefleri doğrultusunda hazırlayacakları bu politik metinlerde sonuçlarını görmek istiyoruz.

Biz hangi kuruma, kanunlarla hangi görevleri verdiysek o görevlerin somut, ölçülebilir sonuçlar üretmesini arzuluyoruz fakat geçen süre içerisinde çok detaylı -bunu uluslararası kuruluşlardaki arkadaşlarımızla da paylaştığımızda da görüyoruz- bizim analitik bütçe sistemimiz gerçekten çok detaylı ve tam anlamıyla uygulanabilmesi zaman alacak bir yapı. Keza stratejik planlar ve ona dayalı oluşturacağımız performans programları, bunları değerlendireceğimiz o performans göstergeleri de belli bir olgunluğa erişmesi gereken enstrümanlar. Şu an itibarıyla, bunlarda yeterince tatmin edici bir düzeye ulaştığımızı söylemek mümkün değil. Program bütçe kaygısı da bundan. Geçen hafta bir örnek vermiştik, KOSGEB örneğini vermiştik. 40'ın üzerinde, zannediyorum 46 veya 48 performans göstergesi vardı. Bu, bir kurumun 48 tane farklı program yürüttüğü anlamına gelir ki bunu değerlendirmek de epeyce güç, idari maliyetler getiren bir şey, kamuoyu açısından da yorucu. Yani o 40 küsur performansın ne kadarını gerçekleştirmiş? Bununla amaçladığı çoğu faaliyet yani orada ciddi bir problem var. Tabii iki birimimiz bunu yürütüyor Maliye Bakanlığında. Yük, arkadaşlarımızın mensup olduğu Bütçe Mali Kontrol Genel Müdürlüğü, bunların belli standartlarla raporlanması ve kamuoyuyla paylaşılması yükü hem kurumların bizzatı kendisine hem de Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün üzerinde.

Kuruluşlarımız gerçekten iyi iş çıkardılar şu geçtiğimiz süreç içerisinde fakat bu sonuçların tamamını süzebileceğimiz olgunlukta değil. Naçizane tavsiyem şu olur: Kısa vadede biz bu "KBS

(say2000i)", böyle birkaç tane farklı idare enstrümanımız var. Bunlardan sağlıklı veri çekmemiz çok mümkün değil çünkü fonksiyonel sınıflandırmanın dört düzeyi de... Birtakım faaliyetler var, Aile Sosyal Politikalar Bakanlığının bazı faaliyetleri veya sosyal güvenlik kuruluşlarının bazı faaliyetleri veya bazı sosyal programları böyle, takip etmek çok kolay ama pek çok faaliyet de diğer faaliyetlerin içine girmiş durumda. Onları oradan süzmek çok kolay değil ama kuruluşların faaliyet raporlarından bir yıl alınır, sadece bir kesit olabilir bu. Zaman serisi üretmek de çok kolay değil çünkü 2006'ya kadar kısmen sağlıklı bir veriye ulaşırız. 2008-2009'dan beri kuruluşlar performans programları ve faaliyet raporları veriyorlar. Yani çok uzun olmaz ama bir beş yıllık zaman serisinin sadece kuruluşların faaliyet raporları derlenerek bir çalışma çıkabilir genel bütçe kapsamında. Bizim için anlamlı bir sonuç üretir mi? Üretir. En azından hassasiyeti göstermek açısından anlamlı olur. Bu program bütçe, performans bütçeyle ilgili bir kısa açıklamamdı.

Diğer husus; her kalkınma kuruluşu gibi bizim de temel motivasyonumuz ekonomik gelişmenin yanında sosyal kalkınmayı da, ikisini birlikte düşünüyoruz ve temel motivasyonumuz da -geçen hafta gene örneğini vermiştim hani- milenyum gelişme hedefleri çerçevesinde 8 tane temel başlık var. Bunlar dünya üzerindeki temel eşitsizliği, temel anomaliyi hedef alan birtakım göstergeler de "set" edilmişti; bunu uluslararası kuruluşlar, uluslararası yayınlarda görmek mümkün. Bir kalkınma kuruluşu olarak bizim de temel hedefimiz hem ekonomik hem sosyal hem kültürel anomalilerimizi -tırnak içinde söylüyorum- gidermek, birtakım göstergelerimizi iyileştirmek en kaba tabiriyle, belli konularda ilerleme sağlamaktır. Biz bunu planda birtakım gelişme eksenleriyle, birtakım faaliyetlerle, birtakım stratejilerle... Şimdi, sektörel, tematik planlarımız da var, bölgesel gelişmişlik farklarını gözetten birimlerimiz de var, gene belli toplumsal kesimleri gözetten birimlerimiz de var ama temel olarak bunların hepsini bir bütün hâlinde bir ileri sayfaya taşımaktır kaygımız. Bunu bütün kamu kurumlarımızla birlikte ortaklaşa yaparız ve her kurumun ucundan tutacağı bir alanı vardır. Örnekte de arkadaşlarımız zikretti, Millî Eğitim Bakanlığının temel ödevi eğitimi yaygınlaştırmak ise mevcut durum analizi yaptığımızda kadınlardaki eğitim oranının düşük olduğunu görüp yoğunlaşacağı alan en zayıf halkasını güçlendirmek olacaktır. Dolayısıyla adını biz buradaki kavramla kullanmazsak da kapsamı zaten sistemimiz içerisinde mündemiç yani bunun içinde var. O eşitsizliği azaltmak, temel kaygısı bu. Dolayısıyla faaliyetlerini oraya doğru yönlendirecektir.

Performans göstergelerinden arkadaşlarımız örnek verdiler konuşmanın başında, kamu kaynaklarını da eşitsizlikleri azaltmaya doğru yönlendiriyor. Bu da bizim cari durumumuzdur. Yani hiçbir şey yapmıyor değiliz fakat kavramsallaştırmamız biraz daha farklı. Bizim kurumumuzun da şu ana kadar getirdiği kadın-erkek fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik, toplumsal anomaliyi gidermeye yönelik altını çizdiği hususlar da bu çerçevede değerlendirilmelidir diye düşünüyorum. Bundan sonraki süreçte biz gene mevcut sistemimiz içerisinde... Yani fonksiyonel kodları çok değiştirmenin çok anlamı yok. Sadece kurumların hassasiyetini artıracak, bu kavrama aşinalığını artıracak, hazırlanacak stratejik

planlarda, oluşturulacak performans göstergelerinde kurumların gene faaliyetleri çerçevesinde... Geçen hafta Avusturya örneğini anlatmıştı Pinar Hanım, hani performans bütçe sistemi içerisinde en azından göstergelerin beşte 1'inin doğrudan kadın-erkek eşitsizliğini gidermeye yönelik göstergelerden birinin olması gibi böyle bir bağlayıcılık vardı. Buna benzer küçük dokunuşlarla zaten hâlihazırda yaptığımız ama sonucunu göreceğimiz ve inkişaf edebileceğimiz alanlarda bunların altını çizmek, bu anlamda bir hassasiyet oluşturmak bir ileri aşamaya gitmemizi sağlar. İleri aşamada da sonrasına bakarız diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Evet, buyurun.

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURGÜL AKSOY – Aşkın Bey'in söyledikleri doğru fakat ona ilave olarak söylemek istediğim, bizim politika belgelerimizin en tepesinde kalkınma planları yer alıyor. Bu kalkınma planlarına baktığımız zaman kadın meselesinin bütün gelişme eksenlerine dâhil olmadığını görüyoruz. Bizim temel derdimiz bütün eksenlerde kadın meselesinin yer alması. İşe en tepeden başlayarak... Çünkü bu politika belgeleri tüm kurumların politika belgelerine de yön veriyor, onların stratejik planlarına da yön veriyor. En tepede kalkınma planı, Orta Vadeli Program diye bunu sıraladığımız zaman ben kalkınma planlarındaki en azından bundan sonraki plan döneminde bütün alanlara toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinden bakılarak hazırlanmasını çözüme götürecek bir yol olarak görüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Evet, son sözler.

Murat Bey, buyurun.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Efendim, şimdi, şöyle bir düzeltme yapma ihtiyacı hissettim: Kalkınma planlarında kadınlara yer veriliyor ama sizin de az önce ifade ettiğiniz gibi, bu, toplumsal cinsiyet eşitliğinde değil. Bu perspektifin mündemiç kılınması, entegre edilmesi gerekiyor üst normlara yani kalkınma planlarına, hükümet programlarına, yıllık programlara. Bunun haricinde belki de en önemli şey, politik ve siyasi iradenin kadınların muhtaç durumda olduğu algısını değiştirmek, onlara gelir getirici, kendilerinin ispat edebileceği alanları yaratmak.

BAŞKAN – Biz ona “kadının güçlendirilmesi” diyoruz. Kadının her alanda; ekonomide, siyasette, sosyal yaşamda güçlendirilmesi.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ MURAT GENÇ – Teşekkür ederim, bunu söylemek istemiştım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Katıldığınız için, verdiğiniz çok değerli bilgiler için teşekkür ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Medisi uzmanlarımızla da Maliye Bakanlığımızın çok değerli uzmanlarıyla da, geçici olarak gelenlerle de zannediyorum bir toplantı ihtiyacı daha olacak. Sizlerden ricam, lütfen, yerlerinize farklı kişiler göndermeyin çünkü bugünkünü siz takip ettiğiniz için biz biraz daha yol aldıktan sonra size yeniden ihtiyacımız olabilir konulara vâkıf olarak. Bu arada sizler de biraz daha araştırarak belki bir toplantı daha finale doğru yaparız, konuyu olgunlaştırırız.

Çok teşekkür ediyorum katılımınız için.

Sizler zaten bizle berabersiniz, inşallah önümüzdeki toplantıda da çalışmamıza devam edeceğiz.

Çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 17.08